

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 3, Sayı 29, Haziran 2024

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Şule SEPİN İÇLİ.

Seslendirenler: Ceren Serap AKIN, Ecem ZAFER, Elif AKPINAR, Filiz ARICIOĞLU, Merve KOÇ, Müge DEĞER TERZİ, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Selver ŞAHAN, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Zehra Birsen YAMAK.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltenler: Esra Ebru MAVİ, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

You tube Kanalı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Twitter: [Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](#)

<https://twitter.com/KadUmudun>

Instagram: [umudunkadinlari](#)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: [Umudun Kadınları Dergi](#)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

WhatsApp: Şule Sepin İçli: [05323604831](https://wa.me/05323604831)

Sultan Çamur Karataş: [05065140294](https://wa.me/05065140294)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Bizi çok bunaltan sıcak günlerden merhaba hepinize. Yazılarımızla sizleri dinlendirmeyi umut ediyoruz. O halde bakalım dergimizde neler olduğuna.

İşimize gelince dostluğundan, gücünden, etinden, sütünden yararlandığımız, işimize gelmeyince de öldürmek istediğimiz hayvanlarla ilgili samimi duygularını yazıya döken Yayla Boztaş'ın 'Hayvanlar ve İnsanlar' yazısında hayat buluyor düşünceler.

Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı 'Kadının Güncesi' köşemiz, Uluslararası mahkemelerce haklı bulunan kadın mücadelesine, toplumsal cinsiyet eğitimiyle insanları aydınlatan eğitim programlarına, anneleri sosyalleştiren uygulamalara yer veriyor.

Konu annelik olunca, yaz yaz bitmez. Sultan Çamur Karataş, 'Anneler Günü' yazısında, geçen sayımızda ele aldığı anneler günü konusunun devamı niteliğinde görüşlerini paylaşıyor bizlerle.

'Tarihin Kadın Yüzleri' köşemizde, Şule Sepin İçli'nin hazırladığı, ilk Türk Kadın tiyatro sanatçısı Afife Jale var. Afife Jale'nin zorlu mücadele yaşamına yer veriyor 'Afife Jale Tiyatronun Sanat Işığı' yazısında.

Fatma Işık Kaya, mizah katarak anlatıyor müziğe olan tutkusunu 'Ah Müziğim Vah Müziğim' yazısında.

'Hak mı Hukuk mu Lütuf mu' köşemizi yeni yazarımız Avukat Zehra Birsen Yamak hazırladı. Mirasın vasiyetiyle ilgili püf noktalarına değiniyor 'Miras Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarruflar' yazısında.

Hayvanlara eziyetin tavan yaptığı şu günlerde, Emine Kamçı kediciğinin yolculuk sırasında çektiği ıstırabı anlatıyor ‘Acılı bir yolculuk’ yazısında.

Emine Ortakaya’nın hazırladığı ‘Tarihte İz Bırakan Kadın Örgütleri’ köşemizde, ‘Uluslararası Kadınlar Konseyi’ anlatılıyor. Bu örgütün adını duymuş olabiliriz ama epey uzun bir geçmişinin olduğu hakkında bu kadar ayrıntıyı bilmiyor olabiliriz.

Boşanmaların artmasına bir türlü anlam veremeyen ve daha çok kadınları suçlayan insanlara Ebru Bozcuk ‘Evlilik’ yazısında çok çarpıcı yanıtlar veriyor.

‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizde, doğum kontrol yöntemlerinin kadınlara yüklediği ağırlıktan nihayet kurtulacağımız önemli bir araştırmaya, sivrisinekten yakınanlara farklı bir yöntemle, tuz tüketenlere uyarı niteliğinde bir bulguya yer veriyor Selvet Bayraktar Tokat.

Şule Sepin İçli, hastane yolculuğu sırasında karşılaştığı, hayata olumlu bakan bir kadını anlatıyor ‘Bayılıyorrum Hayata Tutunan Böyle İnsanlara’ yazısında.

Favayı daha çok dışarıda yiyoruz. Evde de fava yapmayı denemek isteyenler, Emine Kamçı’nın hazırladığı ‘Deneyimlediklerim’ köşemizi ziyaret ederek ‘Fava Yapmanın püf Noktaları’ yazısını okuyabilirler.

Filiz Gülmez, ‘Kapı’ yazısında, çoğumuza tanıdık gelen gelin görme gibi geçmişteki anılarına götürüyor bizi.

‘Arı Kovanı’ köşemizde, Şule Sepin İçli, ‘Deneyimlediklerim’ köşemizden tanıdığınız Rahime Söylemez Çetin ile söyleşiyor ‘Hünerli Kadın Youtuber’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat’ın özenle hazırladığı ‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde yitirdiğimiz Fatma Karanfil, Gülşah Çomoğlu, Prof. Dr. Özlem Kumrular gibi önemli sanatçılarımızın haberlerinin, işitme engelli bir balerini anlatan Sessiz Dans Belgeselinin ve hala çocuklarını arayan Cumartesi Annelerini konu eden filmin ayrıntılarını bulacaksınız.

Yayla Boztaş, ‘Selvi Boylum Al Yazmalım’ köşemizde ‘Çayım Çiçek Kokuyor’ öyküsüyle bizlerle birlikte. O kadar sıcak, içten ve canlı bir anlatım ki öyküdeki kadının yaşadıklarını sanki yanındaymışsınız gibi algılayacaksınız.

‘Yüreğimizden Taşanlar’ köşemizde, Fatma Işık Kaya’nın yazdığı, ‘Sana âşık Olamam’ şiiri var.

Geldik ‘Umut Şarkıları’ köşemize, tabii dergimizin 29. Sayısının sonuna da. Şenay ‘Hayat Bayram Olsa’ diyor bize. Bayram tadında umutlu günleriniz olsun.

20 Haziran 2024

HAYVANLAR VE İNSANLAR

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Bir konu üzerinde düşünürken yalnızca kendi düşüncemi haklı bulma yanılığısına düşmemeye çalışırım. Sanırım doğrusu da budur.

Kaç gündür beynimi, ruhumu, yüreğimi rahatsız eden konu hayvanların uyutulması ile ilgili kanun teklifinin görüşülecek olması.

Doğayı ve içinde barındırdığı bütün canlıları seven, elimden geldiğince korumaya çalışan bir insanım. Böyle duygularım ve vicdanım olduğu için şanslı olduğumu düşünür, bu özelliğimle kendimi mutlu duyumsarım.

Sokak hayvanlarının insanlar için tehlike olduğunu savunanlar kendi deneyimleri nedeniyle haklı olabilir. Acaba o kişiler, yalnızca kendi düşüncelerine taparak kendilerini haklı görmek yerine başka bir seçenek olabileceğini düşündüler mi? Olaya başka bir açıdan baktılar mı? Bu itlaftan, öldürmeden yana olanlar; köpeklerin insanlara, çocuklara saldırdığından, kuduz tehlikesinden, turizmi baltaladığından, vb. olumsuzluklardan bahsediyorlar. Neredeyse ülkemizdeki bütün olumsuzluklar onların başının altından çıkıyor... Dili olsa da hayvanlar kendilerine yapılanları anlatsalar... “Siz de bize bunları yaptığınız için suçlusunuz” diyemiyorlar ki...

Bu hayvanları kendileri için tehlike sayan insanlar bir kediyi, köpeği tekmeleyerek öldüren, betona gömen, çuvala koyup dereye atan, arabanın arkasına bağlayıp koşturan, ırzına geçen, demir sopalarla döven, üstüne kezzap döken, üçüncü katın penceresinden atan kişilerin varlığını hiç düşündüler mi? Ellerindeki yemekleri görerek kendilerine sevinçle koşan hayvanlara zehir verme kallesliğini yapan insanların varlığından bilgileri var mı? Ya da çocuklarına oyuncak gibi alıp bakamayınca sokağa bırakıldıklarındaki yıkımı, kimsesizliği siz hissedebilir misiniz? Öldürdüğü çok sayıda keklğin, ayının, tilkinin vb. başında tüfeği elinde coşkuyla poz veren kişinin vicdanından nasıl bahsedebiliriz. Her şey insanlar için cümlesini hiç sevmiyorum. İnsan denen yaratık işine gelene sarılır, kendi çıkarı için kullanır o düşünceyi.

Doğrudur herkes köpek sevmek, okşamak, doyurmak zorunda değildir. Ama bu insanların sokak hayvanlarının zararlarından dolayı öldürölmelerine bu kadar kolay olur demeleri büyük bir vicdansızlıktır.

“Köpek pisliğinden geçilmiyor nedir bu sokakların hali. Bunların hepsini zehirlemek lazım” diyen bir genç adama, bu sokaklarda gezerken, deniz kenarına gittiğinde, piknikten arda kalanları gördüğünde, bu pisliği yapanları öldürmeyi de düşünüyor musun? Çocuk bezlerini arkalarında bırakıp gittiklerinin, midye dolması yiyenlerin yağlı kabukları ortalıkta bıraktıklarının, ıslak mendil kullananların kendi ellerini temizleyip yerleri kirlettiğinin farkında mısın? Köpek yere kaka

yapılmayacağını bilmediği için yapıyor o işi, insan bile bile. Ben denizde büyük pisliğini yapan insan gördüm. Bu örnekler artırılabilir. Amacım insanları kötülemek değil, ben de aynı familyanın üyesiyim.

İnsan kendine verilen aklı, yüreğindeki vicdanı, sevgiyi kullanırsa ne kadar değerli bir varlıktır. Ne diyorlar insan düşünen hayvandır. Demek ki düşünce çok önemli bir özellik. Ama kullanılırsa... O zaman küçümsediğimiz, öldürdüğümüz, öldürmek istediğimiz o canlılardan farkımız kalmıyor.

Ben kucaklarında şekilden şekle sokulmuş, süslü köpekler taşıyan kişilere hep sormak isterim sokak köpekleri için ne düşünüyorsunuz diye? Sonunda hayvanların öldürülmesini isteyen ve buna karşı koyanlar diye de bölündük, ayrıldık ya şükürler olsun!

Kendimi bildiğimden beri ki çok uzun yıllar oldu, hiçbir köpek bana havlamadı, saldırmadı, korkutmadı. Gördüğüm her köpeği okşadım, sevdim, konuştum. Karşılık aldım. Herkes bunu yapamayabilir, çok normal ama haklarında ölüm kararını vermek bu kadar mı kolay? Nasıl bu kadar kolay karar veriliyor anlamadığım bu. Ben ve benim gibi düşünenler hayvanları insanlardan çok düşünüyorsunuz diye azarlanıyor.

Aslında hayevan sözcüğü bizi de içine alan canlıları anlatır. Biyolojik sınıflama yapmayacağım. Biz de o topluluğun bir üyesiyiz, canlıyız, adımıza insan denmiş.

Doğum yapan bir kedinin, köpeğin, yavrularını insanlardan, diğer hayvanlardan korumak için nasıl bir mücadele verdiğini, “Uyutun sokaklarımız temizlensin olsun bitsin!” diyen insanlar görse, gözlese inanıyorum ki bu düşüncesinden vazgeçer.

Kadının bir tel saçı görünürse günah olacağını savunanlar Allah’ın yarattığı bir hayvanı öldürmeyi nasıl kabul ediyorlar anlayamıyorum.

Rastladığım her yerde, yolda, sokakta, deniz kenarında, kovulmadığı bir gölgede uyuyan, sahilde yemek yiyenlere istekli gözlerle bakan, okşadığım zaman kilometrelerce benimle yürüyen hayvan dostlarım; sizinle aynı kentte yaşamaktan çok mutluyum, yokluğunuz ruhumu yaralar, hele ki kendini her şeyin üstünde tutan biz insanların egosu için öldürülürseniz ben kendimden ve sizi ölüme götüren düşünceden yaşam boyu nefret edeceğim.

Becerebilsem hepinizin kulağına insanları rahatsız etmemenizi, uysal davranmanızı, onları kızdıracak şeyler yapmamanızı söylerim. Sizin diliniz gözleriniz; insanlara sevgiyle bakan çok şey anlatan gözleriniz.

Sevgili insanlar, hayvanları öldürmek, yok etmeye çalışmak çözüm değildir. Çoğalmalarını önlemek, daha kolay bakılacak, korunacak sayıya indirmek, yurt dışından köpek getirtip bunu ticarete dönüştürmeyi önlemek, sahiplendiği köpeği sokağa bırakanları engellemek yapılacak en kolay önlemlerdir.

Ülkem bu yanlışla bir daha düşme. Hayırsız Ada'da birbirini yiyen, uzaktan geçen gemileri görünce yüzerek ulaşmaya çalışan köpekleri, havlama ve uluma seslerinin İstanbul'a kadar geldiğini anlatan bilgileri oku ve unutma. Ve anla ki öldürmek, tecrit etmek çözüm değil. O yıldan bugüne gerekli olanlar yapılmadığı için aynı sorun yaşanıyor.

11 Haziran 2024

KADININ GÜNCEİ HAZİRAN

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli kadının güncesi takipçileri, çok sıcak bir haziran ayında yine sizlerle olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Hepinizin Kurban Bayramını tebrik ediyoruz. Yine birbirinden farklı kadın haberleriyle birlikteyiz.

Önce başlıklar:

Anayasa Mahkemesi, mülteci kadının gebelik sonlandırma talebini haklı buldu

Türk Eğitim Derneği Üniversitesi (TEDÜ) Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Merkezi, kurumlar için eğitim programı düzenledi

İstanbul büyükşehir belediyesi (İBB) Anne Kart uygulamasıyla 675 bin anneye ulaştı

81 yaşında üniversite öğrencisi oldu

Ülke tarihinde ilk kez kadın devlet başkanı seçilmişti... Bir gün sonra kadın belediye başkanı öldürüldü

Anayasa Mahkemesi (AYM), mülteci kadının gebelik sonlandırma talebini haklı buldu

AYM, 2019 yılında cinsel saldırıya uğrayan ve hukuki süreçlerin uzaması nedeniyle gebeliğini sonlandıramayan A.J.'nin başvurusunu kabul etti ve hak ihlali kararı verdi.

Karar, Resmî Gazete'nin 6 Haziran 2024 Perşembe sayısında yer aldı. Anayasa Mahkemesi, başvurusunun maddi ve manevi varlığının korunması hakkının ihlal edildiğine karar verdi.

Mahkeme, adli yardım talebini kabul ederek başvurusunun kimlik bilgilerinin gizli tutulmasını kararlaştırdı. Başvurucuya yargılama giderlerinin ödenmesine ve kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine de hükmedildi.

Bu karar, mağdurların haklarının korunması ve hukuki süreçlerin etkin bir şekilde yürütülmesi açısından önemli bir emsal teşkil ediyor. **Evrensel Gazetesinden Andaç Aydın Arıdur'u'nun haberine göre, Suriye'den Türkiye'ye göç eden A.J. eşinin kendisine ve 4 çocuğuna sürekli olarak şiddet uygulaması sebebiyle Urfa'dan Hatay'daki akrabalarının yanına yerleşti. Kayınpederi ve**

kayınvalidesinin torunlarını görmek istediklerini söylemeleri üzerine 15 Kasım 2019'da Urfa'ya geri döndü. Aynı gün çocuklarının önünde kocasının cinsel saldırısına maruz kalan A.J. sonrasında gebe kaldı. Kürtaj için gittiği sağlık kurumunda eşinin izni olmadığı için gebelik işlemi sonlandırılmadı.

2 Şubat 2020'de Kırıkhan 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne, nafaka, velayet, gizlilik ve tedbir talepleri ile başvurmasının ardından A.J.'nin talepleri "ispata elverişli delillere dayanmaması" sebebiyle reddedildi.

26 Şubat'ta Kırıkhan Devlet Hastanesine başvurduğunda 14 hafta 5 günlük gebeydi. Aradan geçen aylarda Şanlıurfa Başsavcılığı şüphelinin iddiaları reddetmesi üzerine kovuşturmaya gerek olmadığı yönünde karar verdi. Bu karar verildiğinde tarih 18 Mart 2021'di. Türkiye'de geçici koruma veya uluslararası koruma statüsüne sahip mülteciler yalnızca kayıtlı bulundukları illerde yaşamak zorunda.

Başka herhangi bir ilde eğitim, sağlık, devlet dairelerindeki kamu hizmetlerinden faydalanamıyor ve hukuki haklardan yararlanamıyor.

A.J.'nin başvurularında da Hatay ve Urfa arasında mahkemelerin yetkilendirilmesi sürecindeki aksaklıklar A. J'nin gebeliği sonlandırma talebinin fiili olarak engellenmesine yol açtı.

AYM, A.J.'nin Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğinin tespiti için yaptığı başvuruyu haklı buldu.

AYM kararında, Urfa Başsavcılığı'nca gebeliğin sona erdirilmesine ilişkin 5237 Sayılı kanunda belirlenen 20 haftalık zaman sınırının göz önünde tutulmamasının ihlale neden olduğu belirtildi.

TED Üniversitesi (TEDÜ) Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Merkezi, kurumlar için eğitim programı düzenledi

TEDÜ Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Merkezi, "**Çalışma Hayatında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi**" başlıklı etkinliğini, 1-2 Haziran tarihlerinde gerçekleştirdi. Koordinatörlüğünü Toplumsal Cinsiyet Uzmanı Tuğçe Çetinkaya'nın yaptığı programda Prof. Dr. Şebnem Akipek Öcal, Doç. Dr. Bezen Coşkun, Doç. Dr. Zehra Yılmaz, Dr. Öğr. Üyesi Duygu Onay Çöker, Dr. Burcu Sarı Karademir, Meltem Ferendeci Özgödek ve Dr. Ezgi Alp gibi öğretim üyelerinin dersleriyle, toplumsal cinsiyet eşitliğinde farklı konu başlıklarına dikkat çekildi. Bunların arasında "**Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Dair Temel Kavramlar**", "**İş Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasına Yönelik İyi Örnekler**", "**Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bağlamında, Yasal Çerçeve ve Örnekler**", "**Aktif İş Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Dengesi**", "**Kapsayıcı ve Eşitlikçi İşyeri**", "**Medya Metinlerinde ve Reklamlarda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği**" gibi konu başlıkları yer aldı. Toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bir kurum kültürü benimsediklerinin

altını çizen TEDÜ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Bölüm Başkanı ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Merkezi Yöneticisi Prof. Dr. Zuhal Yeşilyurt Gündüz, **“TEDÜ’de akademik, idari çalışanlar ile öğrencilerin yarıdan fazlasını kadınlar oluşturuyor. Üniversitemizin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Planı bulunuyor. Bu plan dâhilinde belirlenen hedefleri yerine getirmek için çalışmalar yürütüyoruz. Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Merkezi, bu planın oluşturulmasında ve takibinde aktif bir rol üstleniyor. Gerçekleştirdiğimiz eğitim programı gibi birçok projede bizimle çalışıyor”** diyerek sözlerini şöyle sonlandırdı:

“Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Merkezimiz ile 2018’den bu yana toplumsal cinsiyet konusuna dair farkındalığı artırmak ve toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bir üniversite ortamı yaratmak için faaliyetlerimize hız kesmeden devam ediyoruz. Örneğin Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Merkezimiz toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine konferanslar, atölyeler ve podcastler yapıyor. Her yıl seminerler düzenleyerek staj programları oluşturuyor. Yayınlar hazırlayıp geniş bir arşiv kaynağı yaratıyor. Merkezimiz yakın gelecekte de Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği ile birlikte Dijital Feminist Dış Politika Okulu Projesi’ni hayata geçirecek.”

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Anne Kart uygulamasıyla 675 bin anneye ulaştı

Annelerin sosyal hayata katılımını artırma ve aile ekonomisine katkıda bulunma hedefi ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından hayata geçirilen Anne Kart projesi sayesinde bugüne kadar toplamda 675 bin anne 159 milyon kez ücretsiz toplu ulaşım hizmetinden faydalandı. 0-4 yaş arası çocuğu olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı annelere toplu ulaşımında ücretsiz tarife uygulayan Anne Kart uygulamasından şu an aktif olarak 348 bin anne faydalanmaya devam ediyor. Geçen yıl mayıs ayından bu yana olan tarihleri kapsayan son bir yılda ilk kez kart başvurusu, kayıp ve yenileme ile beraber 146 bin 114 Anne Kart verildi. Son bir yıl içerisinde 348 bin aktif Anne Kartlı toplam 57 milyon kez toplu ulaşım hizmetinden ücretsiz yararlandı. İlk kez başvuru yapacak olan anneler, [“https://bireysel.istanbulkart.istanbul”](https://bireysel.istanbulkart.istanbul) internet sitesi üzerinden başvurularını yapabiliyor. Kayıp ve yenileme işlemlerinin yanı sıra ilk başvuru işlemleri için de nüfus cüzdanı aslı ve son 6 ay içinde çekilmiş vesikalık fotoğrafla en yakın İstanbul kart Başvuru Merkezi’ne şahsen gidilerek Anne Kart temin edilebiliyor. Başvurunun, başvuru sahibinin eş ya da çocukları tarafından yapılması durumunda kart sahibi ve başvuru yapan kişinin de kimlik aslını ibraz etmesi gerekiyor.

81 yaşında üniversite öğrencisi oldu

Eskişehir’de oturan Ayşe Yıldız, 1987 yılında Burdur Eğitim Yüksekokulu’ndan ilkokul öğretmenisi olarak mezun oldu. Daha sonra çeşitli ilkokullarda çocuklara eğitim veren Yıldız, 25 yıllık hizmetini tamamlayıp emekli oldu.

Zaman geçirmek için birçok kursa katıldığını ifade eden Ayşe Yıldız, geçen yıl da iki arkadaşıyla birlikte Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi'ne giriş yaptığını söyledi. Sınavsız ve 2 yıllık olan Kültürel Miras ve Turizm bölümüyle ikinci kez öğrenci olarak bu heyecanını yaşadığını anlatan Yıldız, “Duydum ki, sınavsız alınıyormuş iki yıllık bölümlere. Biz de 3 arkadaş karar verdik, girdik geçen yıl. Kültürel Miras ve Turizm okuyorum. Çok keyifli bir bölüm. Çok da hoşuma gidiyor. Yani tabii ki mezun olmak isterim ama ders önemli değil öğrenmek önemli. Çevremde hafif bir gülümseme oluyor, ben okul okuyorum deyince. Yani ne gerek var, niye yapıyorsunuz şeklinde. Hâlbuki onun zevkini tatsalar, herkes okur herhalde, imkânı olan gençler okusunlar, belli bir yere gelsinler inşallah. Ümidimiz gençler” dedi.

Meksika’da ülke tarihinde ilk kez kadın devlet başkanı seçilmişti... Bir gün sonra kadın belediye başkanı öldürüldü

Meksika da 2 Haziranda yapılan devlet başkanlığı seçimlerinde Claudia Sheinbaum ülkenin ilk kadın devlet başkanı olarak tarihe geçti. Meksika'nın seçim kurulu tarafından açıklanan erken sonuçlara göre, 61 yaşındaki Sheinbaum oyların yüzde 58'i ile yüzde 60'ını alarak seçimi kazandı.

Claudia Sheinbaum Pardo, 24 Haziran 1962'de Meksika'nın Mexico City şehrinde doğdu. Eğitim hayatında mühendislik ve çevre bilimleri alanlarında ilerledi. Meksika Ulusal Otonom Üniversitesi'nden (UNAM) fizik mühendisliği lisans derecesi ve enerji mühendisliği alanında doktora derecesiyle mezun oldu.

Akademik kariyerinde, çevre bilimleri ve enerji politikaları üzerine yoğunlaştı. Birleşmiş Milletler Hükümetler arası İklim Değişikliği Panelinde (IPCC) görev aldı ve panelin 2007'de Nobel Barış Ödülü kazanmasında etkili oldu.

Siyasi kariyeri, Mexico City'deki çevre sekreterliği göreviyle başladı. Bu dönemde çevre politikaları ve sürdürülebilir projeler geliştirdi. 2018'de Mexico City'nin ilk kadın belediye başkanı seçilerek tarihe geçti. Görev süresi boyunca kentin ulaşım, güvenlik ve çevre sorunlarına odaklanarak önemli politikaları hayata geçirdi. 2023'te devlet başkanlığına aday olmak için bu görevden istifa etti.

Bilimsel kariyerinde fizik alanında öne çıkan bir isim oldu. İklim değişikliği ve enerji politikaları üzerine araştırmalar yürüttü. 2007'de IPCC ile yaptığı çalışmalarda Nobel Barış Ödülü'ne layık görüldü. Ayrıca, Meksika'nın enerji tüketim kalıplarını inceleyerek iklim değişikliği konusunda uzmanlaştı.

Sheinbaum'un liderliği, Meksika'da toplumsal cinsiyet eşitliği, çevre koruma ve sosyal adalet konularında önemli adımların atılacağı beklentisini artırmaktadır. Yeni görevine 1 Ekim'de başlayacak ve mevcut devlet başkanı Andrés Manuel López Obrador'dan görevi devralacak.

Bu güzel gelişmeden sonra maalesef, seçimden 2 gün sonra Cotija kentinin kadın Belediye Başkanı **Yolanda Sanchez Figueroa**, sokak ortasında silahla vurularak hayatını kaybetti.

Michoacan eyaleti İçişleri Bakanlığının X hesabından yapılan açıklamada, Figueroa'nın öldürülmesi kınandı. Figueroa, Eylül 2023'te de Jalisco eyaletinin Guadalajara şehrinde bir alışveriş merkezinden kaçırılmış ve 3 gün sonra bulunmuştu. Yolanda Sánchez Figueroa, Meksika'nın tanınmış insan hakları savunucularından biriydi. Özellikle kadın hakları ve sosyal adalet konularında önemli çalışmalar yapmış olan Figueroa, toplumsal eşitlik ve adalet için mücadele ediyordu.

Gelecek sayımızda görüşmek üzere umutla kalın.

18 Haziran 2024

ANNELER GÜNÜ

YAZAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

Sevgili Umudun Kadınları Dergisi İzleyicileri. Dergimizin bir önceki sayısı olan Mayıs sayısında anneler günü yazısını bu günle ilgili yeni öğrendiğim bilgileri paylaşmak için yazmayı planlamıştım ancak, farklı bir yazı ortaya çıkmıştı. Bu bilgileri de bu sayıda yazacağımı söylemiştim. Haydi başlayalım.

Öncelikle bu konuda şimdiye dek bildiklerimi özetleyeyim.

Batı Virginialı öğretmen Anna Jarvis, 9 Mayıs 1905'te annesini kaybetti ve bundan iki yıl sonraki ölüm yıl dönümünde evine çağırdığı arkadaşlarına, her yıl anneler günü adıyla bir kutlama yapılmasını önerdi. Anna bu uğurda çalışmış çabalamıştı ve ilk anneler günü 10 Mayıs 1908'de, annesinin yirmi yıl ders verdiği, Grafton'daki Andrews Metodist Pazar Okulu'nda, 407 çocuk ve annelerinin katılımıyla kutlandı. Anna vaazdan sonra tüm çocuklara annesinin en sevdiği çiçek olan karanfiller hediye etti.

Törenin düzenlendiği tarih Mayıs ayının ikinci Pazar gününe denk geliyordu. Anna, bu tarihten sonra Mayıs ayının ikinci pazar gününün Anneler Günü olarak ilan edilmesi için bir kampanya başlattı.

Aynı yıl içerisinde Amerika Birleşik Devletleri Kongresi, Anneler Günü'nün resmi tatil olmasını öngören bir karar tasarısını reddetti. Ancak 1911 yılına gelindiğinde tüm eyaletlerde tatil olmasa da özel bir gün olarak kabul edilmiş haldeydi.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Woodrow Wilson, 1914 yılında yayınladığı kararname ile Mayıs ayının ikinci Pazarını Anneler Günü ve resmi tatil ilan etti.

Daha sonra dünyadaki birçok ülke bu tarihi Anneler Günü olarak kutlamaya başladı.

Ancak, Anna huzura kavuşamadı. Anneler gününün ticarileştiği gerekçesiyle davalar açtı, kaybetti. Bu uğurda evini ve sağlığını kaybedip, devletin ve arkadaşlarının yardımlarına muhtaç hale geldi. 1948 yılında, seksen dört yaşında özel bir sanatoryumda öldü.

Türkiye'de ise Anneler Günü'nün Mayıs Ayının ikinci Pazarında kutlanması, Türk Kadınlar Birliği'nin girişimleriyle 1955 yılında kabul edildi. İlk Anneler Gününde yılın annesi olarak Erzurumlu Nene Hatun seçildi.

Şimdi, yeni öğrendiğim bilgileri anlatayım.

Ben sanıyordum ki, Anna annesini çok küçük yaşta kaybetmiş ve onu çok seviyormuş, çok özliyormuş. Meğer annesini kaybettiğinde, Anna 41 yaşındaymış. Annesi hayattayken, onunla olan problemlerini aşamamış. Annesini çocuklarıyla ilgilenmemekle suçluyormuş. Kafasındaki bu sıkıntıları yenemedi, iç hesaplaşmalarını tamamlayamadan annesini kaybettiği için, bu durum acısını daha da arttırıyormuş. Geç de olsa annesini affetmesi gerektiğine kanaat getiren Anna, annesinin ölümünden iki sene sonra en yakın arkadaşlarını evine çağırarak ve ülke genelinde kutlanacak bir anneler günü fikrini ilk onlara açmış.

Anneler Günü Dünya'da farklı günlerde kutlanıyormuş.

Ayrıca, anneler günü sandığım kadar yeni bir gelenek değilmiş. Bu gelenek, Antik Yunanların Yunan mitolojisindeki pek çok tanrı ve tanrıçanın annesi olan Rhea onuruna verdikleri yıllık ilkbahar festivali kutlamalarıyla başlamış. Antik Romalılar da ilkbahar festivallerini İsa'nın doğumundan 250 yıl öncesinden, ana tanrıça Kibele onuruna kutluyorlarmış. Kibele ve Rhea bereketiyle ve şefkatiyle tanınır. Bahar geldiğinde bu iki ana tanrı, bereket getirir. Yani, annenin bir eve bereket getirdiği de düşünülebilir.

Anneler gününe dair ilk kayıt İngiltere'de bulunmuş. 1644 yılına ait olan bu belgede 'mothering day' olarak anılıyormuş Anneler günü. Annelerin kutsallığından çok kilise Ana'yı takdir etmek, kutlamak için başlatılmış bir kurum olarak görülüyor.

Ayrıca, Almanya'da Nasyonal Sosyalizmin yükselişiyle, "kadın eşittir ana" zihniyetine çok önem veren Naziler tarafından benimsenmiş ve yüceltilmiş. Bu nedenle anneler gününün Avrupa'ya daha çok yayılması sağlanmış.

Anneler, evlatlarını koşulsuz sever ve onlar için ellerinden geleni yapar diye kabul edilir. Anna'nın hikâyesinde durumun pek de böyle olmadığını gördük. Bir anmayla başlayan anneler günü, annemizin hayatımızdaki yerinin, olumlu ya da olumsuz ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Anna'nın hikâyesiyle başlayan bugün, benim için artık saygı, sevgi ve değer vermenin hem anne hem de çocuk açısından karşılıklı olmasının çok kıymetli olduğunun simgesi. Umarım

sizin için önemli insanlarla iç hesaplaşmalarınızı zamanında tamamlayıp huzurlu bir yaşam sürersiniz. Anneler günümüz kutlu olsun. Umutla kalın.

Kaynaklar

https://tr.wikipedia.org/wiki/Anneler_G%C3%BCn%C3%BCn

<https://eksisozluk.com/anneler-gunu--72708>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-44030832>

12 Haziran 2024

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

AFİFE JALE. TİYATRONUN SANAT İŞİĞİ

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Kültürel yaşamın en canlı tanığı olan tiyatronun kadınlar açısından bir mücadelesi vardır. Bir tiyatro oyununa gidip koltuklarda rahat oturup oyuncuların icrasını izlerken, aklımıza gelmeyebilir bu mücadele çoğu zaman. O zaman ilk Türk kadın tiyatro sanatçısı Afife Jale’yi yakından tanıyalım.

‘Afife Jale’ adını duyduğumda, onun tiyatronun ilk Türk kadın sanatçısı olduğunu anlamıştım sadece, ta ki Kadının İnsan Hakları Eğitiminde bir belgesel izleyene kadar... Osmanlı İmparatorluğu döneminde Müslüman kadınların sahneye çıkması yasakmış. Afife de çok yetenekli bir kadın. Adının önüne Jale ekleyerek çıkmış tiyatro sahnesine. ‘Neyir’ rolünü aldığı ‘Tatlı Sır’ oyunu sırasında “Nerede o hayâ ve edepten yoksun kadın?” haykırılarıyla kaçarak tutuklanmaktan zor kurtulmuş polislerin elinden. Müslüman olmayan kadınlar tiyatro oynarken, sorun yok, Müslüman bir kadın oynarken, İslam’a aykırı gerekçesiyle hayâ ve edepten yoksun olma suçlaması.

Daha sonra Osman Balcıgil’in yazdığı ‘Nefesi Tutku Olan Kadın Afife Jale’ kitabını okudum ve Afife Jale ile ilgili pek çok ayrıntıyı o kitaptan öğrendim. Şimdi ne zaman tiyatroya gitsem, hiç aklımdan çıkmıyor Afife Jale. Sanki onu tanıyormuşum gibi bir duygu taşıyorum içimde. Tiyatro oyununu icra etmek; ezber ve büyük bir ustalık gerektiren bir sanat. Bu tür sanatçıların önünde hep saygıyla eğilmek gerek.

Afife Jale 1902 yılında İstanbul Kadıköy’de doğdu. Doktor Sait Paşanın torunudur. Dedesi onun yeteneğini fark ettiği için sürekli ezberlediği replikleri oynamasını büyük bir keyifle izlerdi. Tiyatro oyunlarına katılması için çaba gösterirdi. Babası Hidayet Bey, annesi Methiye Hanımdır. İlk yıllarda İstanbul Kız Sanayi Mektebinde eğitim gördü. Daha sonra Darülbeydinin açtığı tiyatro kursu sınavını kazandı. 10 Kasım 1918’de kursa kabul edildi. O dönemde Müslüman kadınlara

tiyatro oyuncusu olmak yasak olduğu için bu kursa kabul edilen 5 Müslüman Kadından biri oldu Afife Jale. Yaklaşık bir yıl Darülbedayide stajyer sanatçı olarak görev aldı. Darülbedayi Yönetim Kurulu, Afife Jale'nin halka açık oyunlarda çıkmasını istemedi. Çünkü kadınların tiyatro izlediğı bölümler ayrıydı. Kadın sanatçı da sadece kadın izleyicilerin katıldığı sahnede oynayabilecekti. Afife bu duruma tepki gösterdi ve maaşını almayı reddederek 1919 yılında Darülbedayi'yi terk etti.

Kadıköy Apollon Tiyatrosunda ilk kez 'Yamalar' adlı oyunda 'Emel' karakterini oynadı tabii Jale adını da kullanarak. Bundan sonra da hep Afife Jale olarak bilindi. Afife Jale bugünü 6 yıl sonra Refik Ahmet Serengil'e şöyle anlattı: Hayatımda mesut olduğum ilk gece. Sanatın ruhuma verdiği güzel sarhoşluk içindeyim. O piyeste güzel bir sahne vardır, ağlama sahnesi. Orada taşkın bir saadetle gerçekten ağladım. Alkış, alkış, alkış... Perde kapandı, açıldı. Bana çiçekler getirdiler. Perde tekrar kapandı. Muharrir (Hüseyin Suat Bey) kuliste bekliyormuş. Ben çıkarken durdu, alınımdan öptü. 'Bizim sahnemize bir sanat fedaisi lazımdı. Sen işte o fedaisin' dedi."

'Odalık' oyunu sırasında polis engeliyle karşılaştı ve sokakta yakalanarak gözaltına alındı. Darülbedayi oyunlarında birkaç ay rol alabildi. 1921 yılında İçişleri Bakanlığının çıkardığı kararla belediye, Müslüman kadınların sahneye çıkarılmaması için bir bildiri yayımlayarak Darülbedayi Yönetim Kuruluna gönderdi. Afife Jale bu nedenle oyuncu kadrosundan çıkarıldı.

'Aşk Uyumaz' komedi oyununda da yer alan Afife Jale, başka kadınların tiyatroya adım atmasına öncülük etti. Bunlardan biri de Burhanettin Kumpanyasında oynayan Seniye Hanımdı. Polisin baskısı Afife Jale'nin peşini hiç bırakmadı. Bu zorlu mücadele, Afife Jale'ye yoğun bir baş ağrısı rahatsızlığı bıraktı. Tedavi için gittiğı bir psikiyatrist, bu ağrılardan kurtulabilmesi için onun vücuduna morfin zerk etti. Doktor sürekli morfin verdi, tabii karşılığında onunla zorla birlikte olarak. Afife Jale bu durumdan ailesine hiç bahsetmedi. Baş ağrıları diniyor, bu kez de morfin ihtiyacı yakasını bırakmıyordu. Ara verdiği tiyatro sahnesine geri döndüğünde, turne sırasında morfin bağımlısı olması, ilaç yoksunluğu nedeniyle, turneyi yarım bırakarak tiyatroya da veda etmek zorunda kaldı.

1923 yılında, Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte Türk kadınlarının sahneye çıkması engeli kaldırıldı. Afife Jale mesleğine kavuşacak, artık özgürce tiyatro oynayabilecekti. Ne yazık ki morfin bağımlılığı buna izin vermedi. O, günümüze kadar tiyatro oynayabilen kadınların yolunu açabildi bu mücadelesiyle.

'Bir Bahar Akşamı Rastladım Size, Anladım Sevmeyeceksin Beni, Nazlı Çiçek, Nereden Sevdim O Zalimi' şarkıları kim için bestelendi sizce? Selahattin Pınar 1928 yılında karşılaştığı âşık olduğu kadın, Afife Jale için besteledi bu şarkıları. 1929 yılında da evlendiler. Afife Jale, en çok yarım bırakmak zorunda kaldığı tiyatroyu sevdi. Eşinin morfin bağımlılığından kurtulması için her

türlü desteği vermesine karşın, hastanede gizli gizli damarına morfin zerk ederken eşine yakalanan Jale'nin, "Terk et beni, yoksa sen de mahvolacaksın" demesiyle ayrılmak zorunda kaldılar.

Yaşamının son döneminde, Darülbeyiden arkadaşlarının yardımıyla Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesine yatırıldı. Uyuşturucu bağımlılığından kendisini kurtaramadı ve 24 Temmuz 1941 tarihinde 39 yaşındayken aramızdan ayrıldı. Bu kadar genç yaşta bedeniyle yaşama veda etmiş olsa da tiyatroya kattıklarıyla, verdiği mücadeleyle hala aramızda Afife Jale. Öyle ki Müjde Ar'ın başrolde oynadığı Afife Jale' adlı bir film var. 'Öncü Kadınlar Belgeselinde' Afife Jale'nin yaşamına yer verilmiş. Kitaplara da konu olmuş bir sanatçı. Eeee, daha ne olsun!

"Tiyatro varsa ben de varım." dedin. Biz de her tiyatro izleyişimizde seni anımsayacağız. Işığın hiç sönmesin ve tiyatro sahnelerini hep aydınlatсын.

19 Haziran 2024

AH MÜZİĞİM, VAH MÜZİĞİM

YAZAN: Fatma Işık KAYA (Fadime)

fadime.62@gmail.com

1972 yılında geldiğimiz İzmir'de, Kemal Reis ilkokulunda dördüncü sınıfa başladım. Babam, bir müzik âleti çalarsam toplumda saygın bir yerimin olacağını söylerdi hep. Beni oldukça heveslendirmişti. Okulumuzda mandolin kursu açılınca hemen yazıldım. Mandolinimi çok sevdim. Eskidi, yıprandı ama hâlâ duruyor. Kurs akşamüstleri başlıyordu. Günler kısa olduğundan karanlık hemen bastırıyordu. Gözlerimdeki tavukkarası rahatsızlığı yüzünden karanlık en büyük düşmanımdı. (Şimdilerde bacı-gardaş olduk, gül gibi geçinip gidiyoruz.) Kendim gidiyordum, babam gelip alıyordu. Okul hayatım boyunca tahtayı hiçbir zaman göremediğimden doğal olarak bu durum kursta da değişmedi. Kısa zamanda şakır şakır mandolin çalmaya başladım da nota okuyup, yazmayı öğrenemedim. Çocukluk işte. Görme sorunumu kimseye belli etmemenin saçmalığını idrak edemiyordum. Öğretmen de pek ilgili olmadığından anlamamıştı bile.

Ortaokulda da en iyi dersim müzikti. Babam sağ olsun beni kırmadı, çok istediğim melodikayı da aldı. O yıllarda hemen her çocuğun mandolini ve melodikası olurdu. Hohner marka yeşil melodikam da duruyor. Tahsilimi sonlandıracağım lise birinci sınıfta blok flüt zorunluydu. Kimseler sevedim, ben bayram ettim ve hemen öğrendim. Benim için müzik âleti olsun da isterse çamurdan olsun. Dinletebilecek kadar ses çıkarabiliyorsam düdük bile çalarım hiç fark etmez.

Tahtayı görememek ve o yıllardaki utangaçlığım, pasifliğim yüzünden haklarımı aramayı bilmemem, derdimi anlatmaktan çekinmem beni müzik ve tahtayı görmeyi gerektirmeyen dersler

dışında çok başarısız bir öğrenci yapmıştı. İlkokulda babam çalıştırırdı matematiğe. Ortaokulda başımıza belâ ettikleri modern matematiği hiç bilmediğinden bana faydalı olamadı. Fizik, kimya tıntın. Mutlaka ikmale kalır, yine başarılı olamaz, Eylül'e kalırdım. Eylül'de de başarılı olamazdım tabii. O derslerden hep kurulla geçebildim. O yıllarda öğretmenler kurulu uygun görürse zayıf olan dersten de sınıf geçilebiliyordu.

Hiçbir zaman unutamadığım, mezun olmayı istemediğim, bir ömür okuyabileceğim Karşıyaka Ortaokulu ve birkaçı hariç hepsi anlayışlı, sevecen öğretmenlerim. Beni sevdiler, koruyup kolladılar. Kimselerin pek sevmediği iki müdür yardımcımız bile.

İstmeden de olsa mezuniyet gelip çatığında son derece iyi niyetle matematik, fizik ve kimyanın yok denecek kadar az olduğu ama beni mutsuz eden, benimsemeyen öğretmenlerle dolu Karşıyaka Kız Meslek Lisesine yönlendirdiler. Ben de tuttum, çocuk gelişimi bölümünü seçtim. Hay seçmez olaydım. Bu okulda her bölüm elişi ağırlıklı olduğundan yarı görür, yarı görmez gözlerle hiçbir işi beceremiyordum. Bu yaşımda yaptığım elişlerime bakmayın. Hepsı görme yetimi kaybedip, parmaklarımı gözlerimin yerine koymaya başladıktan sonra gelişti. Çocuğun anne rahmine düşmesinden doğuma kadar olan sürecin anlatıldığı dersleri de hiç mi hiç sevmedim. Yalnızca çocuklarla ilgileneceğimi, onlara bir şeyler öğreteceğimi sanmıştım. Bana göre bir bölüm değilmiş. Derslere girip çıktıkça daha iyi anlıyordum.

O okulda bir müzik, bir de tarih öğretmenimi sevebildim. Arkadaşlarımın da pek azını sevebildim. Karşıyaka Ortaokulunda çok iyi yetiştirilmiş olan ben, kız meslek lisesinin sevgilisi olmayanı adam yerine koymayan, özel günlerde birbirlerine hediye alırken aman sakın kitap almayalım diyen boş kafalı kızlarına ısınamamıştım. Müzik öğretmenim: Senin yeteneğin yabancı dil ve müzik. Bu okulda ne işin var deyince iyice soğudum her şeyden ve okulu terk ettim.

Yetenek küpüyüm ya, beni havada kapacaklarını düşündüm. İlle opera sanatçısı olacağım diye tutturdum. 70'li-80'li yıllarda çok izlenen kaynanalar dizisinin Tijen Hanım'ı, değerli soprano Sevda Aydan'ın öğretim görevlisi olduğu konservatuara babamla gittik. Bizi güler yüzle ve sevgiyle karşıladı. Önce bir şarkı söyledi. Sonra piyanoda tuşlara basarak aynı sesleri çıkarmamı istedi. Tiz seslere gelince boğazımdan bir ciiikkk çıktı ve kalakaldım. Daha sonra yıllarca beni dinleyici olarak derslerine kabul edecek, telefonla sık sık görüşeceğim sevgili Sevda ablam sesimin güzel olduğunu ama operaya uygun olmadığını söyledi. Kös kös döndüm eve. Bir zaman kendimi toparlayamadım. Cahil kafamla liseyi bitirmeden bülbül sesli olsam bile şan bölümüne kabul edilemeyeceğim aklımın ucundan geçmemişti. Görme problemimle de opera sanatçısı olamazdım elbette. Çok sesli korolar ve opera korolarında da görev vermezlerdi Türkiye şartlarında.

Zaman her şeyin ilacıymış. Opera acısını unutup mûsikî derneklerine gidip gelmeye başladım ve TRT sanatçısı olmaya karar verdim. Lise mezunu olma şartı da yoktu o dönemlerde. Kaç kez

girdim sınavlara kaç keezzz. Devlet klâsik Türk musikisi korusu da kurulmuştu İzmir'de. Oranın sınavlarına da defalarca girdim. Olmadı da olmadı. Gözümüzün önünde bazı öğrencilerine torpil yapan, görmeyenleri almıyoruz diyen artık hepsi rahmetli olmuş Hocalarımızı pek de sevgi ve saygıyla anamıyorum. Hele bir tanesi; kızımın, çocuklarımla ablasının, gülüm, çiçeğim, canım, yavrum dedi demesine de evinde hizmetçilik, sahneye çıkarken arkasında vokalistlik yapan öğrencilerini kayırdı. Ne yapıp etti, hepsini klâsik koroya yerleştirdi.

Her şeye rağmen umut etmekten yıllarca vazgeçemedim. Babam yaz sıcağı, kış soğuğu demeden beni musiki derneklerine taşıdı ve çalışmalarımızın bitiş saatine kadar oturup bekledi. Hakkını asla ödeyemem. Görmüyorum diye konserlerde solo bile vermiyorlardı. Yukarıda bahsettiğim Hocamızdan yalnızca bir solo koparabilmişim. Bir müddet sonra yine solo istediğimde vermeyince ben de musiki derneği sayfasını bir daha açmamak üzere kapattım. Günümüzde korolarda körler cirit atıyor ve şakır şakır solo da yapıyorlar.

80'li yılların başlarında babam bana ud da aldı. Rahmetli bestekâr Ali Ulvi Baradan Hocamdan altı ay ders aldım. Ortaokulda çat pat öğrendiğim Notaları Ali Ulvi Hocamla pekiştirdim. Maalesef rahatsızlandı ve canım Hocamı çok çabuk kaybettim. Mandolin çalmak hayli işime yaramış, uda hemen alışmışım. Musiki derneklerinde de Hocalarımızın işine gelmiş, ayakaltında dolaşmayayım diye hemen saza oturtmuşlardı beni. Oysa elime aldığım müzik âletlerinin kimilerinden dinlenebilecek kadar ses çıkarabildiğim halde hiçbirini ustalıkla çalmayı beceremedim. Bu durumu bilen hocalarımın udumla saz heyetinde uslu uslu oturmam işlerine gelmişti.

Millet ud dinlemeye amma meraklıymış haaa. Evimize her gelen misafir ille çalıp okumamı istiyordu. Benim isteyip istemememin hiç önemi yoktu. Mübarekler sanki bir eğlence mekânına gelmişler, ben de onları eğlendirecek müzisyenim. Bedava ses, bedava saz üstelik. Adam gibi dinleseler canım feda. O yıllarda çok meşhur olan, beni ise gıcık eden bir mastika vardı. O saçmalıklarla çok misafir çocuğu oynattım. Falanca amcan ya da teyzen ud dinlemek istiyor dendiğinde sıkıysa çalma, ya da oynamak isteyen çocuğu oynatma. Ailemden bir dolu lâf ve asılan suratlar. Dinleyicilerin istekleri de hep aynı. Akşam oldu hüznümlendim ben yine. Nasıl geçti habersiz. Eski dostlar, eski dostlar. Sakın yanlış anlaşılmasın. Bu muhteşem eserlere ben de bayılıyorum bayılmasına da hep aynı şeyler istenince gına geliyor arkadaş. Kendi bestelerimden ya da çok sevdiğim Türk dünyası ezgilerinden birini çalar, okurdum kimi zaman. Biter bitmez; tamam. Şimdi de bir tane Türk sanat müziği söyle. İstenenler yine aynı. Haaa ille kendileri de benimle bir söyleyecek. Kardeşim dur, bir dinle ne olur yaaa!... Yok olmaazzz. Bilir bilmez ille katılacak. İnsan yeni bir ezgi dinlemek istemez mi?... Bu nasıl bir sıklık?... Nasıl bir dar görüşlülük?... Severek, isteyerek çalıp okuduğum çok az insan oldu hayatımda. Beni yürekte dinleyen, icra ettiğim her eseri alkışlayan, maalesef bazıları aramızdan ayrılmış sanatsever birkaç güzel yürek.

Gel zaman, git zaman birileri gelip ud çalmamı isteyecek diye ödüm kopar oldu. Bir müddet sonra hayır demeyi de öğrendim. Bu yaşında kimseler ısrar da etmiyor eskisi gibi.

Babacığımın mutlaka müzik âleti öğrenmem konusundaki ısrarının nedeni toplumda yer edinmem içindi. Ben bu yeri beğenmedim arkadaş. İnsanları eğlendirmek bana göre değil. Ya adam gibi dinleyecekler ya hiç istemeyecekler. Eğlenmek istiyorlarsa eğlence yerlerine gidecekler. Oralarda çalışanlara saygım sonsuz. Yalnızca ben eğlence müzisyeni değilim hepsi bu. Müziğe böylesi âşık olup, ciddiye alacağımı, meslek edinmeyi isteyeceğimi bilse herhalde yönlendirmezdi beni. Çok acı çektim ve hayatıma yön veremedim müzik aşkım yüzünden. Yine de kısa sap bağlama ve ritim kurslarına gitmekten de geri kalmadım haaa. Türkiye Emekli Astsubaylar Derneği Gaziemir Şubesinin hayatımda tanıdığım en sert hocanın çalıştırdığı Türk halk müziği korosuna da katıldım. Dernek başkanımız, koro arkadaşlarım hep destekçim, koruyucum oldular da hocamızın sert tutumu tüm enerjimi düşürdü. Konsere yakın neden solo istemediğimi sordu yine de sağ olsun. Hadi yaaaa. Solo isteyeyim de alayım yine boyumun ölçüsünü dimi?... Yağma yooookkk. Yemezleeerrr. Bu yaştan sonra hiiiçç çekemem doğrusu.

Gönül verdiğim Türk dünyası için besteler de yaptım. Başkurt, Uygur, Kazak ve Kerkük radyolarında yayınladılar. Bir arkadaşım Gagavuz radyosunda da çalındığını haber vermişti. Onlar biraz teselli oldu. Yine de bir burukluk var yüreğimde. Konuyla ilgili kitaplar, şiirler yazan, resimler yapanlara Türk dünyasına hizmet ödülleri veriliyor. Benden başka beste yapan yok ama Türk dünyası beni pek benimseyemedi ve çok az duyabildi.

İmkân sağlansa, elimden tutanlarım olsaydı iyi bir ses sanatçısı ve bestekâr olarak ülkeme, musikimize, hatta Türk dünyasına hizmet vermekten onur ve gurur duyardım. Kader, kısmet, şans mı, yoksa hocalarımızın, ustalarımızın duyarsızlığı mı demeli bilemiyorum.

Şu günlerde hayatımda resim, yazı ve elişleri ağırlıkta. Müzikten tamamen kopamadım eski şevkim ve arzum kalmasa da. Kendim için çalıp okuyorum ara ara. Yapabileceğim başka bir şey yok. Yaşımın ilerlemeye başlamasından dolayı olsa gerek sesimde hafiften bozulmalar ve ellerimde, kollarımda güç kaybıyla birlikte müzik aletlerimi çalma zorluğu da başladı. Ben müziğe âşık oldum ama bu aşk plâtonik olarak kaldı. Müzik dünyası beni kabullenemedi. Öyle garip ki. Resim yapmak, yazı yazmak, CD kitap dinleyip örgü yapmak istediğimde zaman bol bol yeterken müzik yapmak istediğimde ya başka bir iş çıkıyor ya biri telefon ediyor. Tanrı da hayat da artık müzik yapmamı istemiyor mu ne?... Müzik de “Düş yakamdan. Sevmiyorum seni işte. Bu işler zorla olmaz” diyor galiba ben arsız âşığa.

13 Temmuz 2021 Salı

HAK MI HUKUK MU LÜTUF MU?

MİRAS HUKUKUNDA ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR

YAZAN: Avukat Zehra Birsen YAMAK

zehrabirsenyamak@hotmail.com

Umudun Kadınları Dergisinin Değerli Okurları:

Ben Avukat Zehra Birsen YAMAK. Derginin bu sayısının ‘Hak mı, Hukuk mu, Lütuf mu?’ köşesinde, medeni hayatımızı düzenleyen Türk Medeni Kanununun ölüme bağlı tasarruflar kısmına kısaca değineceğim.

Medeni hayatımıza, 5 kitaptan oluşan, 1 Ocak 2022 tarihinde yürürlüğe giren, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu yön vermektedir.

Kanunun üçüncü kitabında yer alan miras hukukunda; miras bırakan olarak, ölüme bağlı bir işlem yapmak isteyecek olan bizlere, tasarruf özgürlüğümüzün sınırları içinde, malvarlığımızın tamamında veya bir kısmında, vasiyetname ya da miras sözleşmesiyle tasarrufta bulunma imkânı tanınmıştır. Malvarlığı; taşınır, taşınmaz eşya ve çeşitli haklardan oluşur. Bu tasarruflar yani işlemler sayesinde, miras bırakacak kişiler, vefatlarından sonra, mal varlıklarının tamamının ya da bir kısmının diledikleri kişilere veya kurumlara geçmesini amaçlarlar. Miras bırakanın üzerinde tasarruf etmediği malvarlığı, yasal mirasçılara kalır.

Tasarruf özgürlüğümüz de sınırsız değildir. Bu sınırları, geride bırakacağımız mirasçıların, saklı payları olup olmaması belirler. Miras hukukumuzda göre hangi mirasçıların ne oranda saklı payları bulunuyor, bu konuya değinelim:

Türk Medeni Kanunu, yasal mirasçılar; saklı payları olan yasal mirasçılar ve saklı payları olmayan yasal mirasçılar olarak ikiye ayırmıştır. Yasal mirasçılar da miras bırakana olan yakınlıklarına göre birinci zümre mirasçılar, ikinci zümre mirasçılar, üçüncü zümre mirasçılar, dördüncü zümre mirasçılar olarak sınıflandırılır.

Miras bırakanın eşi ve çocukları, birinci derece mirasçılardır. Sağ kalan eş, mirastan dörtte bir pay alır, kalan dörtte üç payı miras bırakanın çocukları eşit şekilde bölüşürler. Eğer çocuklardan yani kardeşlerden daha önce vefat edenler varsa, onların da payını çocukları alır. Bu durumda sağ kalan eşin payının tamamı saklı payıdır, çocukların saklı payları, kendilerine düşen miras payının yarısıdır.

Miras bırakanın çocuğu olmadığında, sağ kalan eş, mirası, ölen eşinin anne ve babasıyla paylaşacaktır. Bu durumda miras payı, miras bırakanın malvarlığının yarısı olur. Saklı payı ise, kendi miras payının tamamıdır, yani terekenin yarısıdır. Tereke, paylaşılmamış mirasın tümü

demektir. Sağ kalan eş, mirası vefat edenin çocukları ile veya çocukları olmayıp kayınvalidesi veya kayınpederi ile paylaşıyorsa, miras hakkının tamamı saklı payıdır fakat bunlar sağ olmayıp diğer mirasçılarla paylaşıyorsa miras hakkının dörtte üçü saklı payı olur yani eşin saklı payı mirası kimlerle paylaştığına bağlıdır.

Vefat eden eşin anne ve babası sağ değilse, onları çocukları temsil eder. Anne ve babanın saklı payları, kendi yasal paylarının dörtte biridir. Miras bırakanın eşi ve çocukları yoksa mirasın yarısı annesinin, yarısı babasının, onlar daha önce ölmüşlerse miras anne ve babanın çocuklarına yani miras bırakanın kardeşlerine kalır. Kanun 2002 yılından beri kardeşlerin saklı paylarının, miras paylarının sekizde biri olduğunu düzenlerken, 4 Mayıs 2007 günü bu kuralı kaldırmış ve bu tarihten itibaren kardeşlerin saklı payları kalmamıştır. Bu nedenle kendisine miras düşen kardeşlerin saklı payları bulunmamaktadır. Anne, baba sağ ise, kardeşlere miras geçmez, annenin sağ, babanın ölmüş olması halinde veya babanın sağ, annenin ölmüş olması halinde; sağ olan mirasın yarısını alır, öleni alt soyu yani çocukları temsil eder. Anne, baba, kardeşler ikinci zümre mirasçılardır. Anne, baba, kardeşlerin hiçbirinin bulunmaması halinde miras yukarı doğru yani üçüncü zümre mirasçılara geçecektir ki bunlar miras bırakanın amca, hala, dayı, teyzeleridir, bu zümre mirasçıların saklı payları olmadığından miras bırakanın tasarruf özgürlüğünü kısıtlayamazlar.

Tasarruf özgürlüğü demek; miras bırakanın, malvarlığını saklı payları olan yasal mirasçılara ayrılacak paylar dışındaki kısmını, kişi ya da kurumlara, ölümünden sonra dilediği şekilde verilmesini isteyebilmesidir. Miras bırakanın, tasarruf özgürlüğünün sınırlarını aşarak işlemde bulunması mümkündür, çoğunlukla da yaşamımızda bu sınırları aşan tasarruflar yapılmaktadır. Miras bırakan, yaptığı tasarrufla, saklı payları olan mirasçıların, saklı paylarını hiçe sayarak bir işlem yaparsa, saklı payları olan yasal mirasçılar, miras açıldıktan sonra, bu paylarının yargı yoluyla kendilerine verilmesini isteyebilirler.

Miras bırakan, ölüme bağlı tasarrufunu, muayyen mal vasiyeti veya mirasçı atamak olmak üzere iki farklı şekilde yapabilir. Muayyen mal vasiyeti, taşınır ya da taşınmaz olsun, miras bırakanın ölümü halinde, belli bir ya da birkaç malını sayarak veya malvarlığının tamamını bir ya da birden fazla sayıda kişi ya da kurumlara verilmesini istemesidir.

Mirasçı atamak ise, miras bırakanın belirli mallarını ya da tümünü başka kişi ya da kurumlara geçirmek değil, miras bırakmak istediği kişi veya kişileri ya da kurumları doğrudan kendi mirasçısı olarak tayin etmesidir.

Miras bırakan, atadığı mirasçının kendisinden önce ölmesi veya mirası reddetmesi halinde onun yerine geçmek üzere bir veya birden fazla kişiyi yedek mirasçı olarak atayabilir. Muayyen mal vasiyetinde de yedek kişi ya da kurum belirleyebilir.

Belirli malların bırakılması ile mirasçı atanması; bu iki işlem arasında, malı elde etmek için tutulan yol açısından çok büyük fark vardır. Muayyen mal vasiyeti yoluyla malı elde edecek kişiler, bu malı elde etmek için yasal mirasçılara karşı “Vasiyeti Tenfiz” davası açmak zorundadırlar. Vasiyeti Tenfiz davası, hak düşürücü süreye tabidir ve kendisine muayyen mal vasiyeti yoluyla kazandırma yapılmış olanlar, bu tasarrufu Sulh Hâkiminden yasal olarak öğrendikleri günden itibaren, yasal mirasçılara karşı 10 yıl içinde vasiyeti tenfiz davası açacaklardır. Bu dava ile yasal mirasçılardan kendilerine bırakılan malların verilmesini yani vasiyetin yerine getirilmesini isterler. Bu davayı açmazlarsa bu malları almak hakkını kaybederler. Oysa mirasçı atanması yoluyla yapılan ölüme bağlı tasarrufta; tıpkı miras bırakanın yasal mirasçıları gibi, mahkemeden alacakları mirasçılık belgesiyle, miras bırakanın taşınır ya da taşınmaz mallarını üzerlerine geçirebilirler. Örneğin; mirasçı atanması yoluyla kendilerine bırakılan taşınmazları, mahkeme kararı olmadan tapu sicil müdürlüklerinde kendi adlarına kayıt ettirebilirler.

Daha çok edebiyatla ilgilenen kişiler tarafından bilinen “galat-ı meşhur” diye bir kavram vardır, bu da doğru zannettiğimiz yanlışlarımızdır. Çok kişi, kulaktan dolma bir bilgiyi sorgulamadan, araştırmadan doğru bilgi olarak kabul eder. Hukuki bir konuda, hukuk öğrenimi görmemiş olan kişilerin bu gibi hataya düşmesini bir dereceye kadar hoş görebiliriz de hukukçuların, hele de karar verme makamında olan hâkimlerin çoğunun bu iki tasarrufun uygulama şeklinin farklı olduğunu bilmemeleri, hukuk adına üzücüdür. Muayyen mal vasiyetinde, 10 yılda açılma mecburiyeti olan vasiyeti tenfiz davasını, mirasçı atanmasına da uygulayıp, atanmış mirasçı bu davayı açmadı diye hak gaspına sebep olan mahkeme kararlarını yaşadığım hukuki gerçeklerden siz dinleyicilerimize aktarıyorum. Oysa atanmış mirasçıların vasiyeti tenfiz davası açmalarına gerek olmadığına dair Yargıtay içtihatları vardır, buna rağmen bu konuda hatalı karar veren mahkemeler bulunmaktadır. Doğru sandığımız yanlışlarımıza, maalesef tapu dairelerinde de rastlanmaktadır, atanmış mirasçının mirasçılık belgesiyle taşınmazları mirasçı adına geçirmemekte, “vasiyeti tenfiz davası açmadığınız için bu malı adınıza kaydedemeyiz” diyerek vatandaşa güçlük çıkarmaktadırlar. Bu hatalı uygulamalar, hukuki bilgi eksikliğinden, kanunları iyi bilmemekten kaynaklanmaktadır.

Miras bırakan, hangi şekilde olursa olsun, ölüme bağlı kazandırmaya ilişkin tasarrufunu yaptıktan sonra uzun süre yaşayabilir ve bu sürede tasarrufa konu ettiği mal ve hakları elinden çıkarmış olabilir. Bu konuda miras bırakanı sınırlayan bir hüküm yoktur. Ölüme bağlı işlemle başka kişi ya da kurumlara intikal edecek malvarlığı, vefat edenin ölümü halinde terekede ne kadarı varsa o kadarıyla geçerli olacaktır.

Değerli Okurlar; bu tasarrufları miras bırakacak kişiler olarak sizler yapabileceğiniz gibi, sizlerin veya sevdiklerinizin lehine de yapabilecek kişiler vardır, bu kişileri de bu konuda bilgilendirmeniz dileğiyle hayatın gerçeklerine kısaca dokundum.

ACILI BİR YOLCULUK

Yazan: Emine Kamçı

eminekamci@hotmail.com

Aracımız sonunda Yalova'ya geldi ve gemiye girdik. Yolcuların çoğu aşağıya indiği halde ben yerimden kıpırdamadım.

Aklım, hala bagaja konmuş kedimdeydi. Acaba yeteri kadar oksijen alabiliyor muydu?

Sabah veteriner gelmiş, uyku iğnesini yapıp gitmişti. Kedi iğneyi yer yemez halinin ortasına kusarak kanepenin arkasına kaçtı. Oğlumla onu oradan çıkarmaya çalışırken kanepeyi birden çekince yere yuvarlandı. Biz de alıp hemen onu sepetine yatırdık. Uyumuyordu, gözleri açtı ama kıpırdamıyordu da.

Öyle yarı baygın durumda onu alarak evden çıktık. Oğlum beni servise bindirip gitti.

İnsanların yardımıyla otobüsümü buldum.

Biletimi alırken kedimle birlikte yolculuk yapacağımı söylediğimde “Sorun yok” dedikleri halde, aracın önünde şoförle muavin bana ısrarla, kediyi alamayacaklarını söylüyorlardı. Onlarla tartışmak yararsızdı. Yazıhaneye gidip yetkili amirle geri geldiğimde zorlukla da olsa kediyi bagaja koymaya ikna olmuşlardı. Oysa yaklaşık iki yıl önce bir otobüsün hayvanlar için ayrılan bölümünde üç yavru köpeği bir sorun çıkmadan yollamıştık.

Sepeti elimden alırlarken, ağlamaya başladım. Yerime oturduğumda da hala ağlıyordum. İlk molaya dek bu böyle sürdü. Kızımı o karanlık yerde, eşyaların arasında yapayalnız hayal ettikçe gözyaşlarıma engel olamıyordum.

Sonunda son durağa gelip de kedime kavuşunca Kendimi daha iyi duyumsamaya başlamıştım. Sepeti elime verdiklerinde kızım ağlar gibi mızıklanıyordu. Elimi sepete soktuğumda altına sermiş olduğum bezin ıslandığını fark ettim. Hemen bezi kimseye göstermeden toplayıp bir poşete soktum. Artık sızlanması durmuştu.

Evimize dönüş yolunda da kedimle benzer sorunları yaşadık ama en azından “Otobüse alamayız.” gibi bir engelle de karşılaşmadık.

TARİHTE İZ BIRAKAN KADIN ÖRGÜTLERİ

ULUSLARARASI KADINLAR KONSEYİ

HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Kuruluş 1888 (135 yıl önce); Uluslararası sivil toplum örgütü. Amaç: Kadınların özgürleşmesi ve güçlenmesi; Merkez: Paris, Fransa; Başkan: Martine Marandel; Üye: Ulusal kadın hareketleri...

Uluslararası Kadınlar Konseyi (International Council of Women -Kısaltma; ICW), tüm dünyada kadınların özgürleşmesi için mücadele etmek üzere 1888 yılında kurulmuş ulus ötesi bir sivil toplum kuruluşudur. Kadın Hareketi'nin uluslararasılaşması, ulusal kadın hareketleri arasında kurumsal bir mekanizma yoluyla iletişim sağlanması amacı ile kurulmuştur. Kuzey ve Güney Amerika, Asya ve Pasifik, Afrika, Orta Doğu ve Avrupa ülkelerinde örgütlenmiştir. Sağlık, refah, barış, eşitlik, eğitim, çevre, göç, şiddet, ayrımcılık, insan ticareti, yoksulluk, kadınların, çocukların, mültecilerin ve azınlıkların hakları konularında Birleşmiş Milletlerle yakın işbirliği içinde çalışmalar sürdürür. Üç yılda bir uluslararası toplantı düzenler.

Uluslararası Kadınlar Konseyi'nin kurulması fikri, ABD'deki kadınlara oy hakkı hareketinin liderleri olan ve Seneca Falls Kongresi sonucunda, 1848'de New York'ta yayınlanan 'Duygular Bildirgesi'ni hazırlayan Elizabeth Cady Stanton ve Susan B. Anthony 'nin 1882 ve 1883 yıllarındaki Avrupa seyahatleri sırasında yaptıkları görüşmelerde ortaya çıkmıştır. Stanton ve Anthony ABD'ne dönüşlerinin ardından yalnızca oy hakkı mücadelesine odaklanmayıp sosyal reformları da içerecek şekilde kapsamlı programı olan bir organizasyon kurmak üzere harekete geçtiler. Uluslararası Kadınlar Konseyi, 1888 yılında Washington D.C'de 9 ülkeden 53 kadın kuruluşunu temsil edildiği bir toplantıda resmî olarak kuruldu.

Henüz yeni kurulduğu sırada konsey içindeki bir grup; yardım faaliyetleri, eğitim, kadınların kariyerleri gibi alanlarda reform talebine, diğer bir grup ise oy hakkı mücadelesine öncelik verilmesi gerektiğini savunmuştu. Bu görüş ayrılığı sonucunda oy hakkı mücadelesine öncelik verenler tarafından 1904'te Uluslararası Kadınlar Oy Hakkı Birliği (IWSA) adlı ayrı bir uluslararası kadın örgütü kurulmuştur.

I. Dünya Savaşı sırasında ise yeni bir tartışma başladı; Uluslararası Kadınlar Konseyi'nin 1915'te Lahey Uluslararası Kadın Konseyi Kongresi (International Congress of Women) Lahey'de gerçekleşen kongresi sırasında, oy hakkı mücadelesi ile barış konuları arasındaki bağa öncelik veren ve liderliğini ABD'ndeki Kadınların Barış Partisi'nin kurucusu Jane Addams'ın yaptığı bir grup tarafından Kadınların Uluslararası Barış ve Özgürlük Birliği (WILPF) kuruldu. Bu üç organizasyon birbirlerinin doğumlarını sağlamış olduklarından "büyükanne, anne ve kız" metaforu ile ele alınır.

1945 yılında Birleşmiş Milletlerin kurulmasının ardından ICW, çeşitli BM kuruluşları nezdinde istişari statüye sahip ilk sivil toplum kuruluşlarından biri oldu. Konsey, 1975 yılının BM tarafından Uluslararası Kadın Yılı ilan edilmesinde önemli bir rol oynadı.

BM'nin düzenlediği Mexico City (1975), Kopenhag (1980), Nairobi (1985) Pekin (1995) Dünya Kadın Konferanslarında aktif rol aldı. 2015 yılında İzmir'de düzenlenen 34. ICW Genel Kurulu'nda "Kadının Güçlendirilmesi Yoluyla Toplumun Dönüştürülmesi" temasının benimsenmesi sonucu ICW ulusal konseyleri, kadınları birçok yönden güçlendirmek için çeşitli projeler üstlenmiştir.

KAYNAKÇA

wiki/Dosya:ICW_national_level

Ünlü, Advıye Damla (21 Aralık 2020).

"Uluslararası İlişkilerde Kadınların Barış Hareketi: Barış ve Özgürlük için Uluslararası Kadın Birliği"

İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi

21 Haziran 2024

EVLİLİK

YAZAN: Ebru Bozcuk

ebrubozcuk@hotmail.com

Anneannem hep “Karı koca arasındaki küslük tülbent kuruyuncaya kadar olmalı” derdi... Bu tarif, genç kızlığımda bana hep çok romantik gelirdi.

İnsan sevdiğine neden küserdi ki, elbette çabucak barışılmalıydı diye geçirirdim içimden.

Yıllar sonra bu durumun hiç de böyle olmadığını hayat çok iyi öğretti bana... Ne yastıklar yorganlar kuruyordu da küslük bitmiyordu çünkü canını fena acıtmışlardı...

Evlilik o naif kuşağın işiydi ve bizim kuşak bunu pek beceremiyordu sanırım.

Kim bilir belki de artık “Gülünce gözlerinin içi gülüyor” diyen o naif adamlar yok ya da “Bir bahar akşamı rastladım size, sevinçli bir telaş içindeydiniz” diyen o zarafet ya da “Unutturamaz seni hiçbir şey” diyen o coşkulu aşklar yok...

Geçenlerde bir aile dostumuzun kızının altı ay sonra boşandığını ve gerekçelerinin de heyecanlarının bittiğini duyunca aklıma anneannemin lafı geldi yine...

Tülbent kurumuştı fakat bu sefer de heyecan bitmişti işte.

Düşününce altı ay içinde neyin heyecanı bitebilirdi ki diye sormadan edemiyor insan. Heyecan hep var olabilir miydi ya da muadili ne olabilirdi, işte burası ayrı bir muamma...

Oysa anneannem o huysuz dedemin kahrını ne çok çekmişti. Her yemeğe kusur bulan, ağzından bir çift güzel söz çıkmayan kocasına son gününe kadar büyük bir fedakarlıkla bakmıştı.

Galiba fedakârlık eski zamanların sözcüğü olarak lüğatimizden yok olup gidiyordu da biz farkında değildik.

Aslında onların ‘fedakârlık’ dediği bu sürece öğrenilmiş çaresizlik de diyebiliriz sanki...

Evlilik belki de bu çağın işi değil artık. Boşanma oranlarının bu kadar arttığı ve doğum oranının son yılların en alt seviyesine düştüğü güzel ülkemde başka şeyler sorgulanmaya başlıyor sanırım.

“Ben mutlu muyum, bütün bu yaptıklarım karşılık buluyor mu, kıymetim biliniyor mu?” diye sormaya başlıyor insan kendisine ve kimse ikili yalnızlıklar içinde ıskalanmış bir hayat yaşamak istemiyor artık...

Ekonomik özgürlüğü olmayan kadın bile bir yerde isyan ediyor ve direniş mücadelesini başlatıyor.

Nuri Bilge Ceylan’ın Kış Uykusu filminde muhteşem bir replik vardır.

Kadın eşine “Seninle cebelleşeceğim diye bütün güzel huylarım değişti” diyordu... İşte o an içimin titrediğini hissetmiştim. Hiç kimse kendisine böyle bir ceza vermemeliydi. Bırakmanın da bir güzelliği, zarafeti olmalıydı...

Bir evlilik asla içindeki kötüyü çıkarmamalı, bilakis yüzünde güller açtırmalıydı insanın.

Sevmenin bile bittiği, yorduğu bir yer var esasında...

İşte o anı çok iyi tahlil etmek lazım.

Bizim gibi toplumlarda evlilik kadının üzerine yüklenen bir sorumluluk ağına dönüşüyor aslında.

“İyi günde, kötü günde” diye çıkılan o yolda kadın birdenbire yolun ortasında dımdızlak kalıverdiğini fark ediyor. İşte o an uyanışın ateşi körükleniyor.

Burada Schopenhauer’in şu sözü aklıma geliyor. ‘Evlilik haklarınızı yarıya indirmek, görevlerinizi ikiye katlamak demektir” der. Bunu kabul edebilecek de bir babayiğit lazım derim ben de ki zor zanaattır.

Her şeyden vazgeçme, katlanma, sabretme ve dayanma anaforuna giren o evlilik, gün geliyor ortasından derin bir darbe alıyor.

Tıpkı bir aysberg gibi yıllarca denizin içinde bekleyen o buzdağı paramparça oluyor. Velhasıl sevgi yoksa buzdağı bile eriyor.

Sıcak bir dokunuş, bir çift tatlı söz, dinleyen anlayan bir yürek, tatlı bir bakış yoksa çatırdama başlıyor.

Oysa ne kadar kolaydır bir kadını mutlu etmek fakat bizim buralarda sevmek zor zanaattır. Ağam, paşam diye yetiştirilen o adamlara ne yazık ki en önemli şey, yani “SEVMEK” öğretilmemiştir.

Mutsuz bir evliliği “Ama eşin de iyi bir insan.” sözü asla kurtarmıyor. Evlilikler iyi insanlarla değil, sevgiyle ayakta kalıyor ve çoğunlukla o iyi insan dediğiniz adam sevgisini göstermeyi bilmiyor. Neticede biz de münecim değiliz ya sevilip sevilmediğimizi anlayalım. O vakit dil ne güne durur ki?

Şimdi bana belki de evliliğe karşı mısınız diye soracaksınız... Hemen cevap vereyim, asla karşı değilim. Birbirini anlayan, saygı duyan, yıllar geçse de el ele yürüyen, karşılıklı akşam keyiflerini yapan ve uzun sohbetler edilebilen evliliklerin var olduğuna inanıyorum.

Benim karşı olduğum tek şey, birbirini sevmeyen karı kocalar, işte bunu kabul edemiyorum.

O sevgisiz evlere, duygusuz sabahlara ve o evde büyüyen mutsuz çocuklara karşıyım...

Hiç kimse, böyle bir yalnızlığa layık görmemeli kendini diye düşünüyorum.

Neden bu çaresizliğe teslim olunur ki ne de olsa Cahit Zarifoğlu’nun dediği gibi, “Bir insan sevip, bir çiçek koklayıp usulca geçip gidecektik bu dünyadan”... Bu kadar zor mu olmalı bu iş?...

Mutsuz bir kadın asla mutlu çocuklar yetiştiremez. Çocuk için evliliği yürütmek yerine şunu bir netleştirmek lazım.

Çocuk sizin hayallerinize mi hizmet edecek, yoksa mutlu olduğunuz bir evliliği çocukla mı taçlandıracaksınız? İşte burası pek mühim.

Meksikalı sürrealist ressam Frida Kahlo’nun babasına sorduğu soruyu hatırlıyorum.

“İyi bir evliliğin sırrı nedir baba?”

“Kötü bir hafıza kızım” der.

Bu durum çok da acımasızca gelmiyor mu size de? Her anımız pek kıymetliyen, unutmaya mı meyletmek bu işin sırrı?

Gördüğünüz gibi işin içinden çıkılacak gibi değil.

Sizin dilinizi konuşmak istemiyorsa eğer, başkalarının dilini öğrenmekle geçirilmeyecek kadar kısa bir hayat bu.

Galiba aşk, kavuşuncaya kadar geçerliliği olan bir şey... Âşık Veysel bunu çok güzel tarif eder. "Bir oğlan bir kıza kavuşamaz işte onun adı aşktır" der...

Aşk, sonrasında çoğunlukla karşılıklı iktidar savaşına dönüşüyor ne yazık ki...

Lakin günün sonunda tülbentin kurumasını bekleyen bir âdemoğlu varsa eğer işte o vakit gül gibi geçinip gidersiniz.

Yeter ki diller lâtif, kalpler hafif, muhabbetimiz bol olsun...

Haziran 2024

BİLİM DÜNYASINDA BU AY HAZİRAN

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar değerli dinleyicilerimiz ve izleyenlerimiz, yine yepyeni bilimsel araştırmalarla sizlerle. Çok olumlu ve güzel haberlerimiz var sizlere.

Önce başlıklar:

Yemeğe sonradan tuz ekleyenler dikkat: Binlerce kişinin verileri incelendi

Sivrisinekler hangi renkleri seviyor, hangilerinden kaçıyor?

Prezervatife alternatif: Erkekler için doğum kontrol hapı geliştiriliyor

Yemeğe sonradan tuz ekleyenler dikkat: Binlerce kişinin verileri incelendi

Tuz tüketiminin demans ve tip 2 diyabet riskinin yükselmesiyle bağlantısı önceki çalışmalarda bulunmuştu. Bu maddenin mide kanserine yakalanma riskini artırdığına yönelik bugüne kadar elde edilen bulgularsa tuzun önemli bir yer tuttuğu Asya ülkelerinden geliyordu.

Independent Türkçe'nin aktardığına göre, Viyana Tıp Üniversitesi'nden araştırmacılar kapsamlı bir çalışma yürüterek bu bağlantının dünyanın farklı yerlerinde de var olduğunu gösterdi.

Birleşik Krallık'taki yurttaşların genetik ve sağlık verilerini barındıran geniş kapsamlı BioBank'ten, ortalama yaşı 56 olan 471 bin 144 kişinin verisinin incelendiği çalışmada katılımcılara "*Yemeğinize sofrada tuz ekliyor musunuz?*" gibi sorular soruldu.

Gastric Cancer adlı hakemli dergide yayımlanan araştırma kapsamında bu veriler, yaklaşık 11 yıllık takip süresi boyunca saptanan 640 mide kanseri hastasının idrarında tespit edilen tuz seviyeleriyle karşılaştırıldı.

Demografik ve sosyoekonomik etmenler, yaşam tarzı faktörleri ve diğer rahatsızlıkları da göz önüne alan araştırmacılar, sofrada yemeğe her zaman tuz ekleyenlerin bunu neredeyse hiç yapmayanlara kıyasla mide kanserine yakalanma oranının yüzde 41 daha yüksek olduğunu tespit etti.

Dünya genelinde en yaygın 5. kanser olan mide kanseri riski yaşla birlikte yükselse de son yıllarda 50 yaşın altındaki kişilerin hastalığa yakalanma oranında artış görülüyor.

Tuzun burada tam olarak nasıl bir rol oynadığı üzerinde henüz bir fikir birliği sağlanmış değil. Fakat bazı araştırmacılar yüksek miktardaki sodyumun mide zarına zarar vererek organı, mide kanseri riskini artırdığı bilinen *Helikobakter pilori* bakterisine karşı daha savunmasız hale getirdiğini düşünüyor.

Araştırmayı yürüten ekip bu sonuçların önemine dikkat çekmekle beraber çalışmanın bazı kısıtlamaları olduğunu da belirtiyor. Örneğin geniş bir kohort kullanılmasına karşın yaş, cinsiyet,

etnik köken, Helikobakter pilori enfeksiyonu ve sigara kullanımı gibi potansiyel faktörlerin etkisini değerlendirecek kadar sayıda kanser vakası yoktu.

Bunun yanı sıra katılımcıların tükettiği tuz miktarına dair detaylı bilgilerin eksikliği de önemli bir kısıtlama. Yine de yeni araştırma tuz kullanımının zararlarına dikkat çekerken çalışmayı yürüten Tilman Kühn şöyle diyor:

"Aşırı yüksek tuz tüketiminin olumsuz etkilerine dair farkındalık yaratmak ve mide kanserini önlemeye yönelik tedbirlere temel oluşturmak istiyoruz."

Sivrisinekler hangi renkleri seviyor, hangilerinden kaçıyor?

Bilim insanları, bu yılın “çok kötü” bir sivrisinek mevsimi olacağını tahmin ediyor. Aynı zamanda böcek kaynaklı hastalıklarda artış olacağı konusunda uyarıda da bulunuyor. Sivrisinekleri kendinizden uzak tutmak için çeşitli spreyleyler, mumlar ve kremler bulunuyor olsa da kullanabileceğiniz bir diğer yöntem ise giydiğiniz kıyafetlerin rengini düzenlemek. Chip'in de aktardığı gibi Washington Üniversitesi araştırmacıları, sivrisineklerin *kırmızı, turuncu, siyah ve camgöbeği* renklere özel ilgi duyduğunu söylüyor. Buna karşılık, böceklerin yeşil, mor, mavi ve beyaz renklere pek ilgi duymamalarından dolayı, yaz mevsiminde dışarıdayken bu renkleri giymek daha iyi bir tercih olabilir.

Washington Üniversitesi biyoloji profesörü Jeffrey Riffell, yaptığı bir açıklamada şunları söylüyor:

“Bana en sık sorulan sorulardan biri, ‘Sivrisineklerin beni ısırmasını nasıl engelleyebilirim?’ oluyor. Önceden, sivrisinekleri çeken üç ana işaret olduğunu söyledim: Nefesiniz, teriniz ve cildinizin sıcaklığı. Ama şimdi bu çalışmada, dördüncü bir işaret bulduk: kırmızı renk, sadece kıyafetlerinizde değil, aynı zamanda herkesin cildinde de bulunur. Cildimizin rengi ne olursa olsun, hepimiz güçlü bir kırmızı iz saçıyoruz. Cildimizdeki bu çekici renkleri filtrelemek veya bu renklerden kaçınan kıyafetler giymek, sivrisinek ısırıklarını önlemenin başka bir yolu olabilir.” 2022’de yayınlanan çalışma, farklı türde görsel ve koku ipuçları sunulduğunda dişi sarıhumma sivrisineklerinin (*Aedes aegypti*) davranışlarını izleyerek gerçekleştirildi. Tüm sivrisinek türlerinde olduğu gibi, bu türün de yalnızca dişileri kan emer ve *Aedes Aegypti*’nin ısırıkları ölümle sonuçlanabilecek dang humması, sarıhumma, chikungunya ve Zika virüsünü bulaştırabilir.

Araştırmacılar, böcekleri bir koku ve renkli bir nokta veya insan eli gibi farklı görsel desenlerle doldurulmuş minyatür test haznelerinde gözlemledi. Herhangi bir koku uyarıcısı olmadığında, sivrisinekler haznenin altındaki noktayı, rengini umursamadan büyük ölçüde görmezden geldi. Bir miktar karbondioksit eklendiğinde, sivrisinekler kırmızı, turuncu, siyah veya camgöbeği noktalara doğru uçarken, yeşil, mavi ve mor olanlardan kaçındılar.

İnsanların doğal soluma süreci sonucu da ortaya çıkan karbondioksit, böcekler tarafından koklanabiliyor ve deney, gazın sivrisineklerin gözlerinin görsel spektrumunda belirli dalga boylarını tercih etmesini sağladığını gösterdi.

Böceklerin bu davranışı, sokakta yürürken bir yemek (örneğin fırından yeni çıkan bir ekmek) kokusu almanıza benzetiliyor. Böyle bir koku aldığınızda, etrafa bakarak etrafınızdaki fırın, pastane veya restoran tabelası gibi görsel işaretler aramaya başlayabilirsiniz. Benzer bir şekilde sivrisinekler de karbondioksit kokusu aldıktan sonra etrafta diğer işaretleri aramaya başlıyor olabilir ve giysilerinizin renkleri, sineklerin sizi çok daha geç fark etmesine yardımcı olabilir.

Prezervatife alternatif: Erkekler için doğum kontrol hapı geliştiriliyor

Doğum kontrol hapı veya oral kontraseptifler, kadınlar tarafından kullanılan gebelikten korunma yöntemleri olarak tanınıyor. Rahim içi araçlar, spiraller, hormon iğneleri gibi çoğu doğum kontrol yöntemi, gebeliği önleme yükünü kadınlara yüklüyor. Çoğunlukla hormon içerikli bu yöntemler, vücudun doğal hormon dengesini etkileyebileceğinden bazı yan etkiler ve soru işaretleri oluşturuyor. Geliştirilen erkek doğum kontrol hapları ise, hormon içermiyor.

Minnesota Üniversitesi'ndeki bir ekip tarafından oluşturulan yeni bir ilaç, proteinlerin memelilerde doğurganlık ve erkeklik için çok önemli olduğu bilinen A vitaminine bağlanmasını engelliyor. Amerikan Kimya Derneği'nin araştırmasına göre, ilaç farelerde hamileliği önlemede yüzde 99 etkili ve belirlenen herhangi bir yan etkisi yok.

Fareler üzerinde yapılan deneylerde dört hafta boyunca ilaç kullanan farelerin sperm sayılarının, gebelik oluşturmamaya bir seviyeye gerilediği görüldü. İlaç kullanımı sonlandırıldıktan 4 ila 6 hafta sonra ise etki ortadan kalktı ve sperm sayıları tekrar normale döndü. Bu geri dönüştürülebilir etki, kalıcı bir durum olmaksızın gebeliği önlemenin anahtarı olabilir. Bu doğum kontrol yönteminin hormon içermediği için daha az yan etkiye sahip olması bekleniyor. Erkek doğum kontrol haplarına yönelik daha önceki girişimler, büyük ölçüde, depresyona, kilo alımına ve libido azalmasına yol açabilen testosteronu bloke ederek çalışıyordu. Bu yöntemde ise farelere normal dozun çok üstünde ilaç verilse dahi, böyle bir etki gözlemlenmedi.

Yürütülen bir başka çalışma ise omuzdan sürülen bir jelle doğum kontrolünü sağlamayı amaçlıyor. Her ne kadar araştırmalar tamamlanmamış olsa ve piyasada erkekler için doğum kontrol yöntemleri sınırlı olsa da bilim insanları, erkek doğum kontrolündeki bu son gelişmelerin, her cinsiyetten insanın üreme sağlığını kontrol altına almasına izin vereceğinden umutlu. Bu yeni gelişmelerle gebeliği önlemede her iki cinsiyetin yük paylaşımı daha adil olabilir.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle umutla kalın.

17.Haziran 2024

BAYILIYORUM HAYATA TUTUNAN BÖYLE İNSANLARA

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Hastane gidiş ve dönüşlerinde pek çok insanla karşılaşıyoruz. Yollar o kadar karmaşık ki yardım almadan olmuyor. Tabii bolca hastalık öyküleri dile geliyor. Her öykü başka bir ders veriyor insana.

Sesi genç çıkan, enerjik bir kadın yardım etti bana. Doğal olarak neden hastanede olduğumuzu sorduk birbirimize. Ablamın hastanede yattığını, onu ziyarete geldiğimi anlattım. O da kanser olduğu için onkolojiye gelip gittiğini paylaştı benimle. Malum, bize çok soru sorulur ve zaman zaman gereksiz soruları yanıtlamaktan çok sıkılırız. Aslında bu tür soruları toplum olarak herkese soruyoruz rahatsız olup olmadıklarını düşünmeden. Hele hastalık olunca, başlıyoruz ‘Neden oldu? Vah vah! Çok üzüldüm, kendini ihmal mi ettin de kansere yakalandın? Şunları şunları yapmadın mı acaba?’ gibi öğüt vermeyle dolu, suçlayıcı, yargılayıcı sorulara. Aramızda kendiliğinden bir sohbet gelişti.

“Yaklaşık bir buçuk yıl önce göğüs kanseri olduğum anlaşıldı. Ameliyat edemediler çünkü yayılım vardı. Lenflere, ciğerlere ve belimde küçük bir noktaya yayıldı. Çok ağır kemoterapi süreçlerinden geçtim. Şimdi de ışın tedavisi görmeye başladım. 16 yaşında bir tane kızım var.” araya girip kızının bu süreci tüm gerçekliğiyle bilip bilmediğini sordum. Son zamanlarda psikologların telkinlerinin tersine, gerçekleri üzülmeye kaygısıyla gizleme eğilimi var. Ondan endişelenmiştim. Tüm gerçekliğiyle açıklama yapmış kızına. İlk zamanlar annesini kaybetme korkusu yaşamış. Sürekli sarılıp ağlıyormuş. Kızını teselli etmek de anneye düşmüş. Eşiyle ilişkilerinin iyi olduğu duyunca, derin bir oh çektim içimden. Bu durumda insanın yakınlarının desteği çok çok önemli çünkü. Her gün birlikte yürüyüş yapıyorlarmış. Doktorlar yürüyüşü hiç bırakmamasını söylemişler.

Bir devlet dairesinde memur olarak çalışıyormuş ama şimdi raporluymuş. Arkadaşlarının kendisini aradıklarını ama eskisi gibi sık sık gelemediklerini anlattı. Bu durumu son derece doğal karşılıyordu. Elinden geldiğince ev işlerini yaptığını, hastalığını grip gibi algıladığını paylaştı sakince. Sırf hareket için ışın tedavisine gelip giderken toplu taşıma araçlarını kullandığını da ekledi sözlerine.

Genel olarak insanlar bu durumda, “Nasıl dayanıyorsun bunlara? Yine de iyisin vallahi.” şeklinde yorumlar yaparlar. Bu yorumlar bazılarına iyi gelmiyor. Elimden geldiğince onu dinlemeye ve yargılayıcı sorular sormaktan kaçınmaya çalıştım. Onu dinlerken, ruhum içsel bir yolculuğa çıkmıştı. Kadın haline acıyıp “Tüh, vah!” demiyordu. Çoğumuz bu durumda kendimizi bırakmıyor

muyduk? O kadar güler yüzlüydü ki anlatamam. Benim hareketlerimi izlemiş uzaktan. Kendi ayaklarım üzerinde durmam ona iyi gelmiş. Ben de onun kendine yetmesine hayran kalmıştım. Evet, yaşamımız çevrenin engelleriyle doluydu. Ama öğrenme, paylaşma ve mücadeleyle üstesinden gelinebiliyordu. Oysa hastalık süreci çok farklıydı. Kontrol onda değildi. Üstelik doktorlara nasıl olduğunu sorduğunda, “Çok iyi de değilsin, çok da kötü değilsin” demişken. Yaşam tarzı olumlu bakış açısıyla dolu olan bir kadındı. Bu tür insanların bakış açılarından ders çıkarıp örnek alsak çok iyi olacak. Tersine, biz bu insanları sadece çok takdir etmekle, örnek alınası bir durum olduğunu söylemekle yetiniyoruz çoğu zaman. Çünkü bakış açımızı değiştirmemiz öyle kolay olmuyor. Ders çalışır gibi, üzerinde çalışmamız gerekiyor. Böyle insanlarla karşılaşmak bana çok iyi geldi. Bu bakış açısının arttığını görmek insanı umutlandırıyor. Yaşam iyisiyle, kötüsüyle bizimle. Hayata tutunmanın yollarını bulmamız gerekiyor.

13 Haziran 2024

DENEYİMLEDİKLERİM

FAVA YAPMANIN PÜF NOKTALARI

HAZIRLAYAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Merhaba sevgili izleyicilerimiz;

Favayı yaparken kuru bakla kullanıyorsanız sadece baklalarla bir soğanı haşlayıp rondodan geçirmeniz yeterli olacaktır. Ancak koyacağınız su konusunda kontrollü olmalısınız. Rondodan sonra gerekli malzemeleri ilave edebilirsiniz.

Çoğumuzun bildiği üzere kuru baklalar da nohut ve kuru fasulye gibi akşamdan mutlaka suda bekletilmelidir.

Eğer favayı taze baklanın tanelerinden yapıyorsanız üzerindeki kabuklarından ayırmanız gerekecektir. Kabuğunu soyamak için beş altı dakika haşlamanız yeterlidir. Haşlanmış bu baklaları soyamak oldukça kolaydır. Baklaların ucunu hafifçe delerseniz baklayı iki parmağınızla sıktığınızda kabuk bakladan kolayca ayrılacaktır. Eğer baklalar sert kıvamdaysa soyulmuş bir adet soğanla birlikte pişene dek haşlamaya devam edin. Önceki işlemde kabuklu baklaları biraz fazla haşladıysanız, hiç kaygılanmanıza gerek yok. Haşlayıp soymuş olduğunuz baklaları bir yana bırakarak bir soğanı doğrayıp az yağda kavurduktan sonra baklalarla birlikte rondodan geçirebilirsiniz. Ardından da zeytin yağ, limon, sarımsak ve dereotunu ekleyebilirsiniz.

Hepinize şimdiden yarasın.

KAPI

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

fdemir48@yahoo.com

Ege'nin, eski ahşap evleriyle ünlü o küçük kasabasında güzel anıları biriktirdiğimi düşünürüm hep. Kapalı, fazlaca dışa açılmayan, bu nedenle de geleneklerine sıkı sıkıya bağlı insanlarıyla birlikte olmak kimi zaman beni bunaltmış olsa da komşuluğun değerini bilen, acılı günleri hep birlikte günlerce paylaşabilen bu insanlara çoklukla sıcak duygular beslemişimdir

Üç katlı ahşap binanın en üst katındaki 'köşk oda'da yeni evlenmiş, genç bir gelinin heyecanı, utangaçlığı ve acemiliğinin yanı sıra sevecenliğiyle bir hafta geçirmiştım. Eşimin evlenmemiş bekâr yaşlı teyzelerinin bana hem kızları gibi hem de kardeşlerinin gelini olarak kucak açmalarıyla çok mutlu olmuştım.

Büyük şehirlerde büyümüş, öğrenim görmüş ve ilk kez bir kasabada yeni akrabalarımınla birlikteydim. Mahalleden ve kasabanın farklı yerlerinden tanıdıkları beni görmeye gelmişlerdi. Her gün teyzelerimin evi gelin görmeye gelenlerle dolup taşıyordu. Onlar gelmeden önce takılarımı takmam, güzel giysilerimi giymem, makyaj yapmam bekleniyordu. Öğrencilikten yeni çıkmış henüz genç kızlık alışkanlıklarını bırakmamış biri olarak her gün süslü yapma bebekler gibi giyinip, takıp takıştırmak bana ters geliyordu. Bir gün büyük teyze beni karşısına alarak: "Hep aynı giysileri giyiyorsun, başka elbisen yok mu?" diye sorunca: "Evet teyzeciğim bunlardan başka elbisem yok, ne yapayım oğlunuz bana elbise almıyor," deyiverdim en şirin ve saf duruşumu takınarak. Teyze kızdı, "İbii! Olur mu hiç? Neden almıyormuş bakayım, ben sorarım ona." Allahtan küçük teyze daha anlayışlıydı, eh biraz da politik bir yaklaşımla: "Sen karışma abla, nesi varmış giysilerinin." diye ablasına çıkışmıştı da beni kurtarmıştı.

Evin geniş bir bahçesi vardı. Gidişlerimiz yaz aylarına rastladığı için çoğunlukla bahçede, sokağa açılan o kocaman tahta kapının arkasındaki kerevetlerde ve yan yana sıralanan sandalyelerde oturulurdu. Koca tahta kapı, bir kanadının arkasındaki duvara bağlantılı uzun kalın bir demirin, kapının diğer kanadındaki halkaya geçirilmesiyle, ayrıca büyük ve ağır demir anahtarla kilitlenirdi. Konuklar çoğunlukla bu dev kapının arkasında ağırlanırdı. Kapının hemen yanındaki çeşmeden akan buz gibi suyla şerbetler yapılır, çaylar demlenirdi. Büyük teyzenin becerikli elleriyle açtığı incecik yufkalarla yaptığı su börekleri, sığırdili tatlıları, ekmek içi ufalayarak yaptığı peynirli

börekler, kakırdaklı pideler ikram edilirdi. Tabi ben gelin kız olarak konuklara hizmet ederdim, Onlar da bundan büyük mutluluk duyarlardı. En sonunda evin altında yer alan kilerden soğuk karpuzlar çıkarılır, ortadan ikiye bölünerek kabuğunun içinde dilimlere ayrılır, tas görevi gören kabukların içinde ikram edilirdi. O tahta kapı ağırbaşlı vakur duruşu, sadece yorgunluktan olacak açılıp kapanırken gıcırdayarak bu yaşanan güzel anlara tanıklık ederdi. O gıcırıtlarda ne anılar saklanmıştı, ne sevinçler, ne acılar ve hüznler...

Bugün de o anılarla ayakta duruyor, her ne kadar kale kapısı gibi sağlam ve güvenlik duygusu veren kapı yaşlanmış, yıpranmış olsa da.

ARI KOVANI

HÜNERLİ KADIN YOUTUBER

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Rahime SÖYLEMEZ ÇETİN

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, eğer bizi çok yakından izliyorsanız, hepinizin tanıdığı bir arkadaşımızla birlikte olacağız Arı kovanı köşemizde. Kendisi gerçekten bir arı kovanı. Çok yetenekli bir arkadaşımız. Bir de Youtube kanalı var. Biliyorsunuz, Youtube kanalında abonelerin çok olması her zaman mümkün olmayan bir durum ama Rahime arkadaşımız bunu başarmış bir kadın. Hoş geldin Rahime, önce seni tanımak isteriz.

Rahime: Hoş buldum. 44 yaşındayım, İzmir’de yaşıyorum. İki yıllık Sosyal Hizmetler mezunuyum. İki tane kızım var. Küçük kızım Yaren 14, büyük kızım Elif 21 yaşında.

Şule: Herhangi bir yerde çalışıyor musun?

Rahime: Hayır, çalışmıyorum. Özel bir kurumdan emekliyim.

Şule: Ne iş yapıyordun orada?

Rahime: Özel sektörde çalışıyordum daha önce. İlkokulu normal okulda okudum. Az görüyordum. Görmem daha sonra azaldı. 23 yaşında artık kitabı okuyamaz oldum. O yaşma kadar kitap, gazeteyi rahatça okuyabiliyordum. 30 yaşından sonra daha da azaldı. 31 yaşında küçük kızım doğdu, iyice görmemi kaybetmiştim.

Şule: Körlerle tanışman nasıl oldu?

Rahime: Görme engellilerle özel eğitimde tanıştım. Bağımsız hareketimi 2018’de kazandım. Daha sonra da hep görmeyenlerin içinde oldum.

Şule: Herhangi bir dernekte ya da kütüphanede faaliyetlerin var mı?

Rahime: İzmir’de Eş Pedal Derneği var. Ara ara tandem sürüyorum. Gören ve görmeyenlerden oluşan bir dernek. Haftanın iki günü spor ve yürüyüş yapıyorum İzmir Kültür Parkta. Bu da İzmir Atatürk İl Halk Kütüphanesinin bir etkinliği. Spor Bakanlığından hoca geliyor ve arkadaşlarla birlikte orada spor yapıyoruz. Hem eğleniyoruz hem de spor yapıyoruz.

Şule: Gelelim asıl konuşmak istediğimiz konuya: Sen çok güzel yemekler yapıyorsun. Bunları Youtube kanalına taşıdın. Yemek yapma, bunları alışkanlık edinme süreci nasıl oldu?

Rahime: Küçük yaştan itibaren mutfağı çok seven birisiyim. Mutfak sevgimi babaanneme borçluyum diyebilirim. Babaannem çok güzel yemekler yapardı. Mevlüt ve düğün yemeklerini ona yaptırırlardı. Mutfakta ona yardım ederdim. Yemekleri hep sesli olarak anlatırdı. “Etli yemeğe şu kadar tuz atılmalı, taze fasulyeye şu kadar yağ koyulmalı” gibi. Babaannemin yemeklerinin çok lezzetli olmasının da etkisi olabilir. 14 yaşında pirinç pilavı yaptığımı hatırlıyorum. O zamanlar biraz görmem olsa da görme engelli idim sonuçta. 2018 yılında Youtube kanalı açmaya karar verdik. Görme engellilerin bu alanda bir şeyler yapabileceğini göstermek ve toplumun önyargısını kırmak için ‘Rahime’nin Engelsiz Mutfağı Youtube Kanalını’ açtık. Tariflerimizin püf noktalarını hem görmeyenlere hem de görenlere hitap edecek şekilde hazırlıyoruz.

Şule: Genellikle görenler yemekleri tanımlarken, ‘göz kararı’ ifadesini kullanıyorlar. Biz de el kararını merak ediyoruz. Ölçüler olmalı. Babaannen herhangi bir ölçü kullanıyor muydu, yoksa senin için özel olarak bir ölçü tanımlar mıydı?

Rahime: Hayır, herhangi bir ölçü kullanmazdı babaannem. O da göz kararı deyimini kullanırdı. Az ya da çok miktarını belirtirdi sadece. Yemeklere ne kadar yağ ve tuz konulduğunda nasıl lezzetli olacağını anlatırdı. Fazla su konduğunda, yemeklerin lezzetinin gittiği gibi bilgiler verirdi. Sesli anlatmayı bana özel yapardı belki bilemiyorum.

Şule: O zaman sen biraz gördüğün için miktarları hakkında bir fikrin oluyordur.

Rahime: Evet, epey görüyordum.

Şule: Youtube’da insanlar ölçüyle tarif veriyorlar. Miktar belirtmeyenler çok fazla izlenmiyor. Yemek yaparken uydurmayı sever misin? Yeni tatlar katmayı denemeye açık mısın?

Rahime: Çok değil ama ara ara deniyorum. Mesela dört kaşık çorbası çok hoşuma gitti. Pirinç, bulgur, kırmızı mercimek bir kaşık, koyacağınız tahıllardan birer kaşık, farklı lezzetler oluyor. Geçenlerde menemen yaptım. Peyniri küp şeklinde dilimledim ve üzerine serptim. Bu tarzda farklı lezzetler ortaya çıkıyor.

Şule: Hem duyduklarını deniyorsun hem de uydurduğun yemekler olabiliyor.

Rahime: Aşçılık kursuna gittim. O da bana farklı bir deneyim oldu. Belgemi de aldım.

Şule: Youtube kanalında şu an kaç abonen var?

Rahime: 1682 abonem, 146 videom bulunuyor.

Şule: Abone sayısını artırmayı nasıl başardın? Dergimizin abone sayısı hala 400 civarında mesela.

Rahime: Daha çok sosyal medyayı iyi kullanmaya çalıştım. Facebook gruplarında Youtube kanalları var. Oralara ulaşarak kanalımı tanıttım. Messenger’den karşılıklı aboneleşerek hem kanalımı tanıttım hem de abone kazanmış oldum. Instagram’ı da kullandım. Bin aboneyi geçince de çok mutlu oldum tabii ki.

Şule: Dergiyle yemek konuları birbirinden çok farklı izlenme açısından. Yeme-içme daha temel bir ihtiyaç olduğu için dikkat çekiyor. Dergimize kendi işlerinden dolayı aktif destek vermeni bekleyemeyiz ama yayın kurulu üyesi arkadaşımız Emine Kamçı ile deneyimlerini paylaşarak çalışmasını sağlayabilirsin. Video, fotoğraf çekmek, bir görmeyen için zorlukları olan bir alan. Kimlerden destek alıyorsun?

Rahime: Videoları küçük kızım çekiyor. Montajını da büyük kızım ile birlikte yapıyoruz. Daha sonra da yüklüyoruz. Büyük kızım sosyal medyada daha çok aktif. Toplumun önyargılarını kırabilmek için görüntünün kaliteli olmasını da istiyoruz. Bunun yanında görmeyen arkadaşlara anlatma şeklini de çok önemsiyorum. Videoları IMovie uygulamasından telefonda yapıyoruz. Montajı yaparken, ikimiz bir arada oluyoruz. Çünkü videolar kısa kısa, hangisi art arda gelecek, ona karar veriyoruz.

Şule: Bu konularda eğitim almamız gerekiyor. Tek fotoğrafla video yapabiliyoruz. Kesme-yapıştırma programlarını öğrenmeliyiz. Video ve resimlerin gören ve görmeyen herkese hitap etmesi ve birbirinizden destek almanız çok değerli.

Rahime: Çocuklarım bu işi çok da severek yapıyorlar. Ara ara sorguluyorum, “İstemiyorsanız bırakabiliriz” diyorum. Küçük kızıma ücret veriyorum. Para kazanmak çok hoşuna gidiyor.

Şule: Hem harçlık veriyorsun hem küçük küçük ücretlendirme yapıyorsun. Bedava emek olmaz tabii.

Rahime: 10-15 günde bir video yüklüyoruz. Short videolar da çekmeye çalışıyoruz. Buralardan iyi abone geliyor çünkü. Size de öneririm.

Şule: Rahime dergimizde ‘deneyimlediklerim’ köşemizi sıklıkla hazırlıyor, bilmeyenler için söyleyelim. Birgün seni yayın kurulu toplantımıza çağırıp konuşalım bunları. Dergimize verdiğin emekler için çok teşekkür ediyoruz. Çok önemli katkı sunuyorsun. Bu köşe dışında yazmak ister miydin?

Rahime: Ben de çok teşekkür ediyorum size yazılarıma yer verdiğiniz için. Daha çok mutfak deneyimlerimi paylaşacağım yemek tariflerinden oluşan bir köşe hazırlamak isterim. Bu durumda daha çok sorumlu hissederim kendimi. Her ay böyle bir köşeyi düzenli olarak yapmak isterim.

Şule: Püf noktalardan çok yemek tariflerine yoğunlaşan bir köşe yapmak istiyorsun. Dergi olarak kadınların sadece yemek konusunun gündeme gelmesini istemediğimiz için çok sıcak bakmamış olabiliriz. Yine de bunu aramızda değerlendirebiliriz. Youtube kanalı ya da yemek yapma konusuyla ilgili geleceğe yönelik hayallerin var mı?

Rahime: Yemek kursu açmak istiyorum. Bunu nasıl yapacağını şu an bilemiyorum. Görmeyenler için pek çok kurs var ama hiç yemek kursu yok İzmir’de. Ben duymadım, bilmiyorum başka illerde var mı? Atatürk İl Halk Kütüphanesinde hocalarla birlikte bir özel okulda yemek kursu açmak istedik. Kaza olabilir gibi önyargılı düşünceler nedeniyle kabul ettiremedik. İleride nasıl olur bilemiyorum. Bana sosyal medyamdan arkadaşlar ulaşıyorlar. “Evde bize yemek öğretir misin? Telefonla destek olur musun?” diyerek bazı tekliflerde bulunuyorlar. Bunun kursla daha güzel olacağını düşünüyorum.

Şule: Belki Eş Pedal Derneğine başvursan, bir oda tahsis edebilirler.

Rahime: Bilmiyorum ama biraz zor gibi.

Şule: Halk Eğitimle konuşulabilir. Online yapılması çok zor olabilir gerçekten. Görmeyenlere göstererek öğretmek gerekiyor.

Rahime: Birebir mutfakta çalışmak daha verimli oluyor. Videolarda anlatmaya çalışıyorum ama her şeyi de videoya sığdıramıyorsun. Uzun videoların izlenme sıkıntısı olabiliyor. Kanalda dengeli ilerlemeye çalışıyoruz.

Şule: Umarım bu hayalin bir gün gerçek olur. Bir miktar ücret verebilseler, küçük bir yer tutulabilir ama insanlar ücret vermekten yana değiller maalesef.

Rahime: İzmir’de görme engelli çocuğu olan anne ve babalara bir öneride bulunmak istiyorum. Çocuklarını küçük yaştan alıştırınsınlar, meyve tabağını verdiklerinde, meyveyi çocuklarının yerine kendileri soymasınlar. Portakalını kendi soysun, elmayı kendi dilimlesin. Çocukta el alışkanlığı oluşsun. Alışmak ileri yaşlarda daha zor oluyor. Her şey zor ama özellikle mutfakta görme engellinin daha çok dikkat etmesi gerekiyor. Aile çocuğa koruyucu yaklaşıp hiçbir şey göstermemişse, çocuk için pişirmek, farklı bir iş yapmak daha zor oluyor. Kızım kaç kez elini kesmişti. Kesik acısı geçer ama ileri yaşta öğrenemediği için beyinde psikolojik olarak bir kalıntı oluşuyor. Oğlan ya da kız olsun hiç fark etmez, koruyucu yaklaşmasınlar küçük çocuklarına.

Şule: Çok doğru bir yerden bakıyorsun. Kanalını görenler de izliyorlar mı? Geri bildirimleri neler?

Rahime: Evet çok var izleyen. Sokağa çıktığımda, “Kanalını izliyoruz, tariflerini uyguluyoruz.” diyorlar. Hiç tanımadığım insanlardan bunları duyunca mutlu oluyorum.

Şule: Çok mutluluk verici. Herhangi bir radyo ya da televizyon programına katıldın mı?

Rahime: Daha önce 4-5 gazetede ve yerel televizyonda çıktım. Mutfak deneyimlerimi anlattım. Yıllar önce İzmir ve İstanbul'da görme engelliler için yemek kursu açılmıştı. Kurs sonunda yarışmalara da katılmışım. Birinci olamasam da deneyim kazanmış oldum.

Şule: 'Kim Milyoner Olmak İster, Dört İşlem' gibi yarışma programlarına katılan görme engelliler var. Keşke yemek programlarına da katılım olsa ama orada farklı uygulamalar söz konusu. İnsanlar birbirlerini aşağılıyorlar. Gerçek anlamda bir uygulama olsaydı, harika olurdu. Önyargıların kırılması açısından da çok önemli bunlar. Erkek izleyicilerin de var mı?

Rahime: Youtube uygulaması, kaç erkeğin, kaç kadının izlediği bilgisini veriyor. Yaş bilgisini de görüyorum, sadece abonelerin ve beğenilerin bilgisini göremiyorum. Bir de sayıları biliyoruz. Evet, erkek izleyicilerim var.

Şule: Başka mesajın varsa onu da alalım.

Rahime: Kanalımın görme engelliler için önemli olduğunu düşünüyorum. Daha çok tanınmasını istiyorum. Beni konuk olarak davet ettiğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Şule: Biz de deneyimlerini paylaştığın için çok teşekkür ediyoruz.

Sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz, Rahime Söylemez Çetin'i 'Deneyimlediklerim' köşemizden tanıyordunuz, resimlerini görüyordunuz. Bir de sesini duyun istedik. Başka bir Arı Kovanı köşemizde buluşmak üzere hoşça kalın.

19 Haziran 2024

SANATIN KADIN SESLERİ HAZİRAN

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları Dergisi dostları, yine sanata ve kadına dair ne varsa paylaşmaya çalıştık sizlerle. Bu sayımızda çokça kaybımız da var ne yazık ki.

Önce başlıklar:

Cumartesi Annelerinden ilhamla: 'Kör Nuktada' 15 Haziran'da yayımlandı

Profesör Doktor Özlem Kumrular yaşamını yitirdi

Genç oyuncu Gülşah Çomoğlu hayatını kaybetti

Sessiz Dans" belgeseli prömiyerini yaptı

Oyuncu Fatma Karanfil yaşamını yitirdi

Cumartesi Annelerinden ilhamla: 'Kör Nuktada' 15 Haziran'da yayımlandı

Yönetmen **Ayşe Polat**'ın 2023 Berlin Film Festivali'nin 'Karşılaşmalar' bölümünde prömiyerini yapan filmi 'Kör Noktada', 15 Haziran'dan itibaren MUBI'de izleyiciyle buluştu. Yönetmenin Cumartesi annelerinden ilhamla çektiği filmin merkezinde JİTEM mensubu bir karakter yer alıyor.

Başrollerini Ahmet Varlı, Katja Bürkle, Nihan Okutucu, Çağla Yurga ve Muttalip Müjdeci'nin paylaştığı "Kör Noktada", 42. İstanbul Film Festivali'nde Altın Lale En İyi Film, En İyi Senaryo, En İyi Kurgu ve FIPRESCI ödülleri kazandı. Aynı zamanda Alman Film Ödülleri'nde üç ayrı dalda ödüle layık görülen film, yurtiçi ve yurtdışında pek çok başarının da sahibi oldu. Alman belgesel ekibi, oğlunu yıllar önce kaybetmiş yaşlı bir Kürt kadın ve insan hakları avukatı Eyüp'le röportajlar yapmak için Türkiye'ye gelir. Belgesel tonunda ilerleyen film, farklı kameraların devreye girmesiyle gözetleyen ve gözetlenen arasındaki sınırın giderek belirsizleştiği paranoya dolu bir gerilime evrilir. Tarih bir kez daha tekerrür edecek, yüzleşilemeyen bir geçmiş ekseninde, kaybolan insanlar ve ölümler bir kez daha ortalığı karıştıracaktır. Tüm bu karmaşanın içinde, kimsenin göremediğini gören küçük bir kız çocuğu belirir.

Profesör Doktor Özlem Kumrular yaşamını yitirdi

Geçtiğimiz yıl İsviçre'nin Zürih kentinde geçirdiği trafik kazası sonrası yoğun bakıma alınan Prof. Dr. Özlem Kumrular hayatını kaybetti. **Peki, Özlem Kumrular kimdir?** 1974 yılında İstanbul'da doğan Prof. Dr. Özlem Kumrular lisansını Boğaziçi Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nde, yüksek lisansını aynı üniversitenin Tarih Bölümü'nde, doktorasını ise İspanya'da Salamanca Üniversitesi'nde tamamladı.

"Kösem Sultan", "Haremde Taht Kuranlar - Nurbanu ve Safiye Sultan" gibi tarihi kurgu romanlar da kaleme alan Kumrular, "Sultanın Mutfağı" incelemesiyle Osmanlı saray mutfağına derinlemesine bakış getiren bir esere de imza attı.

Genç oyuncu Gülşah Çomoğlu hayatını kaybetti

Umudun Kıyısında, Behzat Ç: Bir Ankara Polisiyesi, Yüksek Sosyete ile Kasaba Doktoru gibi dizilerde rol alan ve 2 yıl önce kansere yakalanan **Gülşah Çomoğlu**'ndan acı haber geldi. Pera adını verdiği bir kız çocuğu olan Çomoğlu, yaşamını yitirdi. Instagram hesabından yaptığı paylaşımında eşinin acı haberini veren Gökhan Günel "**Canım eşim, hayatımın neşesi, güzel kızımın annesini maalesef kaybettik. Cenazesi öğle namazına müteakip Altunizade Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Camii'nden kalkacak, Kanlıca Mezarlığı'na defnedilecektir**" dedi.

Kızılıçık Şerbetinin başrol oyuncularından Ceren Karakoç Yalazoğlu ise arkadaşının ardından yaptığı paylaşımında "**Ah Gülşah güzel arkadaşım. Sen beni bitirdin. Gittiğin yer incitmesin seni**" notunu düştü.

Gülşah Çomoğlu, 30 Mayıs 1986'da Ankara'da doğdu. Bilkent Üniversitesi Konservatuvar Bölümünden mezun olan Çomoğlu, İki Efendinin Kuşağı, Troyalı Kadınlar, Kafatası, Yeşil Kuş, Tanrı, Hürrem Sultan, Camdan Kalp, Venedik Taciri adlı tiyatro oyunlarında rol aldı.

Unutma Beni adlı dizide Asuman karakterini canlandıran oyuncu, Kasaba Doktorunda ise Bahar rolündeydi.

"Sessiz Dans" belgeseli prömiyerini yaptı

Yönetmen Aynur Özbakır'ın son belgesel filmi "Sessiz Dans", DOCUMENTARIST 17. İstanbul Belgesel Günleri kapsamında izleyiciyle buluştu.

Filmin prömiyeri, 8 Haziran Cumartesi günü İstanbul Pera Müzesi'nde gerçekleştirildi.

Gösterim sonrası düzenlenen söyleşide yönetmen Aynur Özbakır, filmin yapım süreci ve ilham kaynakları hakkında detaylı bilgiler verdi. Özbakır, projeyi hayata geçirmekten büyük mutluluk duyduğunu ifade etti.

Özbakır'ın kurgusunu da üstlendiği belgesel, Türkiye'nin ilk işitme engelli balerini Eda Tavacı'nın yaşamına odaklanıyor. Belgesel, Eda Tavacı'nın müzikle, insanlarla ve bedeniyle kurduğu sıra dışı ilişkiyi izleyicilere sunuyor. Film, Tavacı'yı merkeze alarak, gürültüye, yerleşik alışkanlıklara ve sağırlığa karşı dans ederek hayata tutunan genç bir kadının hikâyesini anlatıyor.

Eda'nın hayali, metropol keşmekeşinde kadınlara yönelik şiddetin karanlığında kendi sesini bulmak ve başkalarına ilham vermek üzerine kurulu.

Belgesel, yönetmen Aynur Özbakır'ın kendi geçmişine ve işitme güçlükleri ile mücadele etmiş olmasına dayanıyor. Yönetmenin çocukluğundan aldığı izler ve hayalini gerçekleştirme arzusu, projeye yön verdi. Eda'nın baleye olan tutkusu, zorluklara rağmen dans etme isteği ve bu süreçte yaşadığı duygu yoğunluğu, onun kişisel gelişimi ve hayatta kalma çabasıyla özdeşleşiyor.

Film, işaret dilinin önemi ve dil bariyeri ile başa çıkma çabalarına da dikkat çekiyor. İşitme engellilerin sık sık anlaşılamama ve yalnızlık hissiyle baş başa kaldığına vurgu yapan belgesel, izleyicilere empati ve anlayış sunmayı hedefliyor.

41 dakikalık bir süresi olan film, Türkçe ve işaret dili dillerinde sunuluyor.

Oyuncu Fatma Karanfil yaşamını yitirdi

Yeşilçam oyuncularından Fatma Karanfil hayatını kaybetti. Bir süredir kanser mücadelesi veren ve 25 Mayıs'ta entübe edilen Fatma Karanfil, son olarak Aşk-ı Memnu dizisinde canlandırdığı "Şayeste" karakteriyle hafızalara kazınmıştı. Peki, **Fatma Karanfil kimdir?** 3 Şubat 1952 tarihinde Eskişehir'de dünyaya gelen Fatma Karanfil, Language and Culture Center'de okuduktan sonra 1968 yılında Ses Dergisi yarışmasında üçüncülük kazanarak sinemaya adım attı. 1975 yılında Ali Kocatepe ile evlenen ancak daha sonra ayrılan Karanfil, 1976-1980 yılları arasında Londra'da tekstil eğitimi aldı. Göğüs kanseri teşhisi konulmasına rağmen hastalığı yenmeyi başardı.

Yeşilçam'ın efsane yapımlarından Keloğlan'da 'Fatma' karakterini canlandıran Karanfil, 2008 yılında Kanal D ekranlarında yayınlanan Aşk-ı Memnu dizisindeki rolü ile adından söz ettirdi. Fatma Karanfil'in vefat haberini menajeri Aslı İslamoğlu sosyal medya hesabından duyurdu:

"Değerli oyuncumuz Fatma Karanfil'i kaybettik. Türk sinema ve tiyatrosunun saygın isimlerinden, çok değerli oyuncumuz Fatma Karanfil'in vefatını derin bir üzüntü ile öğrenmiş bulunmaktayız. Sanat hayatı boyunca pek çok başarılı projede yer alan ve birçok ödüle layık görülen Fatma Karanfil, yalnızca oyunculuğuyla değil, aynı zamanda zarafeti, çalışkanlığı ve insanlığı ile de örnek alınan bir isimdi. Bu acı kaybın derin üzüntüsünü yaşarken, Fatma Karanfil'e Allah'tan rahmet diliyor, başta ailesi olmak üzere tüm sevenlerine başsağlığı diliyoruz. Işığı hiç sönmeyecek, kalplerimizde ve sanat dünyasında daima parlayacaktır. Mekânın cennet olsun, değerli Fatma Karanfil. Tüm Sanat camiasına ve Kamuoyuna duyurulur."

Gelecek sayımızda buluşabilmek umuduyla, sevgiyle kalın.

18 Haziran 2024

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

ÖYKÜ

ÇAYIM ÇİÇEK KOKUYOR

(Öykü, Yazarın 'Çayım Çiçek Kokuyor' adlı öykü kitabından alınmıştır.)

YAZAN: Yayla KARSAN BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Bugün, dikiş makinemi sokağa bakan pencerenin önüne yerleştirdim.

Annem söylenmeye başladı. Sokağa bakmaya dalarsam dikişleri yetiştiremezmişim. Hem burası karşı evin üst katından ayna gibi görünüyormuş. Ayna gibi görünse ne olacak sanki. Bakanlar bütün gün makinenin başında oturan geçkin bir kız görecekler...

Makinenin pedalını çevirmeye öyle alıştım ki gece yatağımda ayaklarımı durduramıyorum. Biriyle basarken öbürü kalkıyor kendiliğinden. İyi ki evli değilim! Gece boyunca ayakları oynayan bir kadını kim ne yapsın?

Kardeşim Naci'nin okul masrafları, evin geçimi; babamdan kalan üç aylığı silip süpürüyor. Annem durup durup "İyi ki lise yerine kız sanata verdim seni. Bak sayemde bir işin oldu." diyor. Ben de boşuna "Sayende elimiz para gördü." demesini bekliyorum.

Benim görgüm kumaşlardan öteye geçemiyor artık. Bu konuda her şeyi sorabilirler bana. Bir makara kaç metre kumaşı diker? Hangi kumaşlar eli yormaz? Hangi marka tela daha iyi yapıştır?

Pamuklu, pazen, basma uyumlu halk insanına benzer. Beni üzmezler dikerken. Bir de kadifeyi severim. Adı gibi yumuşak, insanın elini okşar, soylu ama hoşgörülüdür... İpeği, taftayı sevmem, kaprisli, kendini beğenmiş kadınlar gibidirler. Naylonsa, sonradan görmenin tekidir.

İşimi aksatmıyorum ama gözüm sokağa kayıyor. Annem görse “Ben sana demiştim, bak gözünü alamıyorsun sokaktan” diye başlar gene. Başlasın... Kullanılmayan halılar, atılamayan eskiler, demiri paslanmış ütü tahtası ve ben... O yüklük gibi sıkış tepiş, küf kokan odada çok bile kaldım!

Mutfaktan yaprak sarmasının kokusu geliyor. Naci çok sever. Annemin oğluna düşkünlüğü sayesinde güzel yemekler yiyorum. Ama azarın bini bir para. “Çok yeme Semahat, bütün gün oturuyorsun, iyice kilo aldın Semahat, evde kalacaksın Semahat.”

Beni ne kadar incittiğini bir bilse. Ben niçin oturuyorum? Hayatım makine başında benim isteğimle mi geçiyor? Her şey yolunda da bir benim şişmanlığım mı dert, yoksa geleceksiz, bir makineye bağlamam mı? Bazen anneler kızlarının düşmanı oluyor sanki. Naci Okulu bitirip memur olsun, annemi ona bırakıp gitmezsem...

Annem geçen gün “Yandaki komşunun bir tanıdığı varmış. Oğlu elli yaşına gelmiş, kız beğendirememişler ona. Birazcık titizmiş, annesine seni söylemişler. ‘Bir gelip kızınızı görebilir miyiz?’ diye soruyorlarmış. Ne zaman gelsinler Semahat?” demez mi?

Önce annesi görecektir; olur derse, ön elemeyi geçersen, titiz beyimiz görecektir. Beğenmezse katla Semahat’ı, koy bohçaya. Başka gün açar, serersin bir başkasının önüne.

Sokağa çıkmıyorum. Öyle bir yapıştı ki üstüme görevim. Aynalara bakmıyorum. Şişman mıyım, çirkin miyim, beni beğenirler mi, ben onları beğenir miyim hiç aklımdan geçmiyor?

Naci bana kütüphaneden kitap getiriyor. Nefes aldığım tek an... Annemden gizli okuyorum. Bir gece yakalandım. Işığımı kapatmaya kalktı, tartıştık. Nerden aklıma geldiyse, “Manastırdaki kötü rahibelere benziyorsun.” dedim, “Ben senin için söylüyorum, gözlerine yazık,” diyerek kendini haklı çıkarmaya çalıştı. Nedense dikiş dikerken gözlerime yazık değil...

Annem konu komşuya oturmaya gidince ben de biraz bahçeye çıkıyorum. Küçük de olsa sevimlidir bizim bahçemiz. Birkaç meyve ağacı, kuytularda menekşe, duvara sarılı hanımeli, yasemin... Makinenin soğuk demirinden sonra çiçeklerin tenimi okşayan yapraklarına sürerim ellerimi. İçim ılık ılık olur. Bütün sıkıntıları unuturum. Zaten mevsimleri de bahçem anlatır bana. İlkbaharı çiçeklenen erikten, sonbaharı çatlayan narlardan anlarım.

Bana beni, en çok turuncu ağaççığı anlatır. Zamanında portakal diye dikilmiş... Büyüyüp meyve verene kadar anlamamış babam. Sonra da kesmeye kıyamamış. Her bahar portakalla çiçeğe

duran, kokusu, yaprağıyla aynı olan bu ağaççığı kendime benzetirim. Kimsenin el uzatmadığı meyveleri dökülür gider. Yaşama coşkuyla başlayıp bir kenarda unutulmak nasıl bir duygu? Farkımız; ben artık çiçeğe durmuyorum, daha çabuk unutturdum kendimi...

Bugün bahçede gezinirken kaç zamandır kiralık yazan karşımızdaki evin camlarının silindiğini gördüm. Demek tutuldu. Şimdi annem camın önünde olmama daha da kızacak. O evin üçüncü katından bizim burası onun deyişiyse ayna gibi görünüyor ya...

Yanımdaki kumaşlar biriktikçe annem seviniyor, oysa ben... Bir tahterevallinin iki ucundayız annemle. Ama o hep tepede. Ben hep yere vurup orada kalıyorum, bunalmışlıklarımın ağırlığıyla.

Cuma günü annem, yanında epey yaşlıca bir kadınla ansızın odama girdi. Kırıksık tenine yakışmayan parlak mavi gözlü, beyaz saçlı, başı hafif öne eğik, çok zor yürüyen bir kadın. Önce annemin söylediği, titiz oğluna köle arayan kadın sanıp ciddileştim, kapıya bakan yüzümü yeniden makineye çevirdim.

Yumuşacık bir sesin “Merhaba kızım”ı annemin sesine karıştı.

“Müjgân Hanım karşıdaki eve taşındı, sana dikiş getirdi, diker mi diyor?”

Kadına döndüm. Yumuşak sesi, gülen gözleri içimi ısıttı. Kalkıp eline eğildim.

“Tabii, buyurun.”

Kocasına pijama, kendine de bir elbise ve bluz diktirecekmiş. Kumaşları önüme uzattı. Ölçüsünü alıp prova için gün verdim.

“Kızım, merdiven inerken zorlanıyorum, zahmet olur mu provaya sen bize gelsen.” Düşünmeden “Olur.” dedim. Sevdim Müjgân Hanım’ı, yumuşak sesini, anneme hiç benzemeyen sevecenliğini.

Geç saatlere kadar çalıştım. Annem, Naci, bütün mahalle, bütün kent uyuyor. Sokaklarda yaşam yok artık. Uyku tutmadı beni. Çay demledim. Annem görse “Gecenin yarısında çay mı olurmuş, midene yazık, hem iyice uykunu kaçıracaksın” derdi hemen. Zaten benim okuyan gözlerime, çay içen mideme yazık...

Çayımı elime alıp sessizce bahçeye çıktım. Köşedeki tahta masaya oturdum. Serin bir sessizlik. Baharın ve gecenin kokusu birbirine karışarak içime doldu. Ağaçtan bir yaprak, sonra bir çiçek düştü önüme. Limon mu turunç mu ayıramadım. Çayım çiçek koktu.

Arkama yaslanıp tam gözümü yumacakken Müjgân Hanım’ın penceresinde kırmızı bir nokta gördüm. Pencereye dayanmış sigara içen biri var. Gecenin karanlığında ayırt edilemeyen bir gölge. Sigara ateşi yıldız ışıklarına karışıyor, sönükleşip canlanarak yanıyor. Gözümü pencereden ayırmadan çayımı yudumluyorum... Müjgân Hanım, eşi ve kendinden bahsetmişti yalnızca. Yaşlı adam sigara tiryakisi miydi? Gece yarısı bu yaşta, yoo olmaz. Belki de oğulları...

Artık her gece aynı saatte, kırmızı noktaya bakıyorum. Kırmızı nokta sönünce ben biraz daha oturup içeri giriyorum. Karşımdaki de benim bahçeye çıkmamı bekliyor, bana bir işaret veriyor sanki. Ya da ben öyle olmasını istiyorum... Her gece aksatmadan gerçekleştiriyoruz bu buluşmayı. Bahçeye çıkmayı iple çekiyorum. Eskisi gibi yalnız duyumsamıyorum kendimi...

Bu gece düşüme girdi tanımadığım arkadaşım...

Ben kumaş mağazasında sırada bekliyorum. Her gelen benim önüme geçiyor, beni arkaya itiyorlar. Hep sıranın en sonundayım. Tezgâhtaki adam birden arkasına dönüp rafları gösteriyor. “Boşuna beklemeyin hanımlar, kumaşlarımız bitti.” diyor. Biraz önce kumaşlarla dolu raflar kimsesiz bir evin dolapları gibi bomboş...

Kadınlar karşı koymaya kalkınca adam ellerini çırpıyor; bütün kadınlar havalanan tüyler gibi döne döne yükseliyor; kapıdan uçup gidiyor. Ama ben havalanmıyorum ve uçmuyorum. Adamın kolu olduğu yerden bana kadar uzanıyor. Çok güzel elleri var. Tutup önüne çekiyor beni. Raflar yeniden kumaşlarla dolu... Tezgâhın üzerine koyduğu kumaş toplarını çevirerek açıyor. O kadar çabuk yapıyor ki anında kendimi rengârenk kumaşların içinde buluyorum. Yeşil, pembe, mor, mavi, sarı... Makinemin yanında biriken kumaşlar da burada. Gökkuşağının bütün renkleri ayaklarımın altında şimdi. Adam, sihirbaz gibi elinin bir hareketiyle bütün kumaşları havada uçuşturuyor. Birbirine dolaşan renkler köpük gibi beyaz bulutlara dönüşüyor. Bir de bakıyorum ben bulutların üzerinde oturuyorum. Aşağılar kapkaranlık, bahçemde ağaçlarım; uzaktan belli belirsiz nokta, kırmızı bir ateş... Meğer adam benim gece arkadaşımış...

Uyandım, yatağımdayım bulutlarda değil. Perdemden sızan ay ışığının soğuk aydınlığında, uzakta yıldız dolu bir gökyüzü ve yalnızlığım var. Güldüm kendime... Tam evde kalmış kız düşü. Bulutlardan inmeme zor olacak... Kim bilir kumaşçı adam yarın beni istemeye gelir!

Anneme anlattım düşümü... Aman ne sevindi. Bir yorumlar sorma gitsin. Sanırsın düğün alayı kapıda. Kısmetim açılacakmış, bulutlara ermişim. Çok hayırlı bir düşmüş. Bütün gün gitti geldi, yorumlarına yorum ekledi, heyecanlandı. Benden korkmasa gidip mahalledeki komşularına da anlatacak.

Müjgân Hanım’a provaya gidecek günü iple çekiyor, her gece bakıştığımız ateşin sahibini tanımak istiyorum artık. Acaba o da beni bekliyor mudur?

Prova günü güzelce giyindim, dolapta sakladığım kokumu süründüm, saçlarımı taradım. Aynaya baktım. Hiç de çirkin değilmişim... Dikişleri alıp gittim.

Kapıyı Müjgân Hanım açtı. Beni sıcacık karşıladı. Yaşına uygun eşyalarla döşenmiş derli toplu bir salona geçtik. Yaşlı eşi, köşedeki koltukta gazetelere gömülmüş oturuyordu. Gözlüğünün üstünden bana baktı “Hoş geldin kızım,” deyip yeniden gazetesine döndü.

Duvarda kenarları yaldız çerçevesi antika bir ayna. Aynanın kenarına takılı birkaç fotoğraf. Koltuk kolçaklarında dantel örtüler. Köşede çaprazlama konmuş, aynalı ceviz büfe, sahipleri kadar yaşlı. Karşı duvarda evlilik fotoğrafları. İkisi de incecik, fidan gibi. Telli duvak, ipek mendil, siyah papyon... Yanda sehpanın üstünde; mezuniyet giysisi, yana yatık kepiyle yakışıklı bir delikanlının fotoğrafı. Eski, siyah beyaz bir fotoğraf. Bu delikanlı şimdi büyümüş koca adam olmuştur... Belki de...

Gözlerim penceredeki ateşin sahibini arıyor. Belli etmeden evde başka birisinin varlığını bulmaya çalışıyorum. Bu iki yaşlıya ait olmayan birkaç eşya... Masa üstünde bilimsel bir kitap, pipo, bir sigara paketi, yabancı dilde bir dergi, notlar alınmış bir ajanda... Peki, nerede bunların oğulları?

Oğulları varmış, her gece pencerede sigara içiyormuş düşüncesi bu aptal kafama nerden takıldı ki? Fotoğraftaki genç belli ki kolejde okumuş. Lisan bilen, şimdi iyi bir mevkide olan, ailesinin yaşına göre yetişkin, olgun biri. Belki de evli. Ama neden her gece, ben bahçeye çıkınca bana işaret gönderiyor, kim bilir belki gündüz de gözetliyordur beni. Peki, sen ona denk misin? Terzi bir kız ve o... Nasıl derler, kısmet işte... O ev bir yıl boş kaldı. Belki de onu bekliyor muşum? Sonra düşüm... Ben evlenmeye bu kadar mı düşünüm? Annem görücü gelecek deyince neden sinirleniyorum peki?

Müjgân Hanım, “Odaya geçelim kızım.” deyip önümden yürüyor. Yine sağa sola bakınarak arkasından gidiyorum. Girdiğimiz koridora üç kapı açılıyor. Kapıların birinden gece arkadaşımın çıkmasını bekliyorum... En baştakine giriyoruz, kapıyı kapatıyor yaşlı kadın. Küçük bir oturma odası, salonda sehpanın üstündeki delikanlı şimdi duvarda kocaman.

Yaşlı kadın, düğmelerini zorlukla açıp gömleğini çıkartıyor. Buruşuk bir derinin altındaki kemikleri çok belirgin. Giyinik halinden çok daha yaşlı... Teyellenmiş bluzunu giydiriyorum, gerekli değişiklikleri iğnelerken kadın sesini iyice alçaltarak fısıldar gibi konuşuyor:

“Kızım inşallah sigara kokmuyordur... Bırakmıştım ama oğlumu kaybettiğimden yeniden başladım. Fehmi Bey bilmiyor. Ondan gizli içiyorum. Bilse çok kızar çünkü astımım var. Gündüzleri içemiyorum, ancak geceleri o uyuyunca pencereye çıkıp...”

15 Haziran 2012

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

SANA ÂŞIK OLAMAM,

YAZAN: Fatma Işık KAYA (Fadime)

fadime.62@gmail.com

Sana âşık olamam,
Yasakladı kader bu duyguyu bana.
Ben de;
Aşk denizine açılmamak için,
Kırdım direklerini yelkenlerimin.
Aşka kanat çırpmasın diye,
Kopardım kanatlarını yüreğimin.
Örttüm simsiyah perdelerini,
Sımsıkı kapattım kapısını gönlümün.
Törpüledim duygularımı taa dibine kadar.
Hem ne değişecek ki âşık olsam ?...
Ben bir çıkış arıyorum karanlık dehlizlerde,
Sen rengârenk bir dünyanın parlak yıldızı.
Senin dokunduğun yerde çiçekler açar,
Benim dokunduğum yerde patlar kum fırtınası.
Sana açık mutluluğa giden tüm yollar,
Benim yollarımda tipi, boran var.
Sana âşık olamam,
Sen rengârenk bir dünyanın parlak yıldızı,
Benim hayatımı çaldı kader hırsız.
16 Eylül 2022-Cuma

UMUT ŞARKILARI

HAYAT BAYRAM OLSA

<https://youtu.be/eVOrfTtDS5g?si=zc8H50gLCrNVBdSY>

SÖZ: Şenay

MÜZİK: Kolegiero

SESLENDİREN: Şenay

Şu dünyadaki en mutlu kişi

Mutluluk verendir

Şu dünyadaki sevilen kişi
Sevmeyi bilendir

Şu dünyadaki en güçlü kişi
Güçlükten gelendir
Şu dünyadaki en bilgin kişi
Kendini bilendir

Bütün dünya buna inansa
Bir inansa
Hayat bayram olsa
İnsanlar el ele tutuşsa
Birlik olsa
Uzansak sonsuza

Şu dünyadaki en olgun kişi
Acıya gülendir
Şu dünyadaki en soylu kişi
İnsafa gelendir

Şu dünyadaki en zengin kişi
Gönül fethedendir
Şu dünyadaki en üstün kişi
İnsanı sevendir

Bütün dünya buna inansa
Bir inansa
Hayat bayram olsa
İnsanlar el ele tutuşsa
Birlik olsa
Uzansak sonsuza